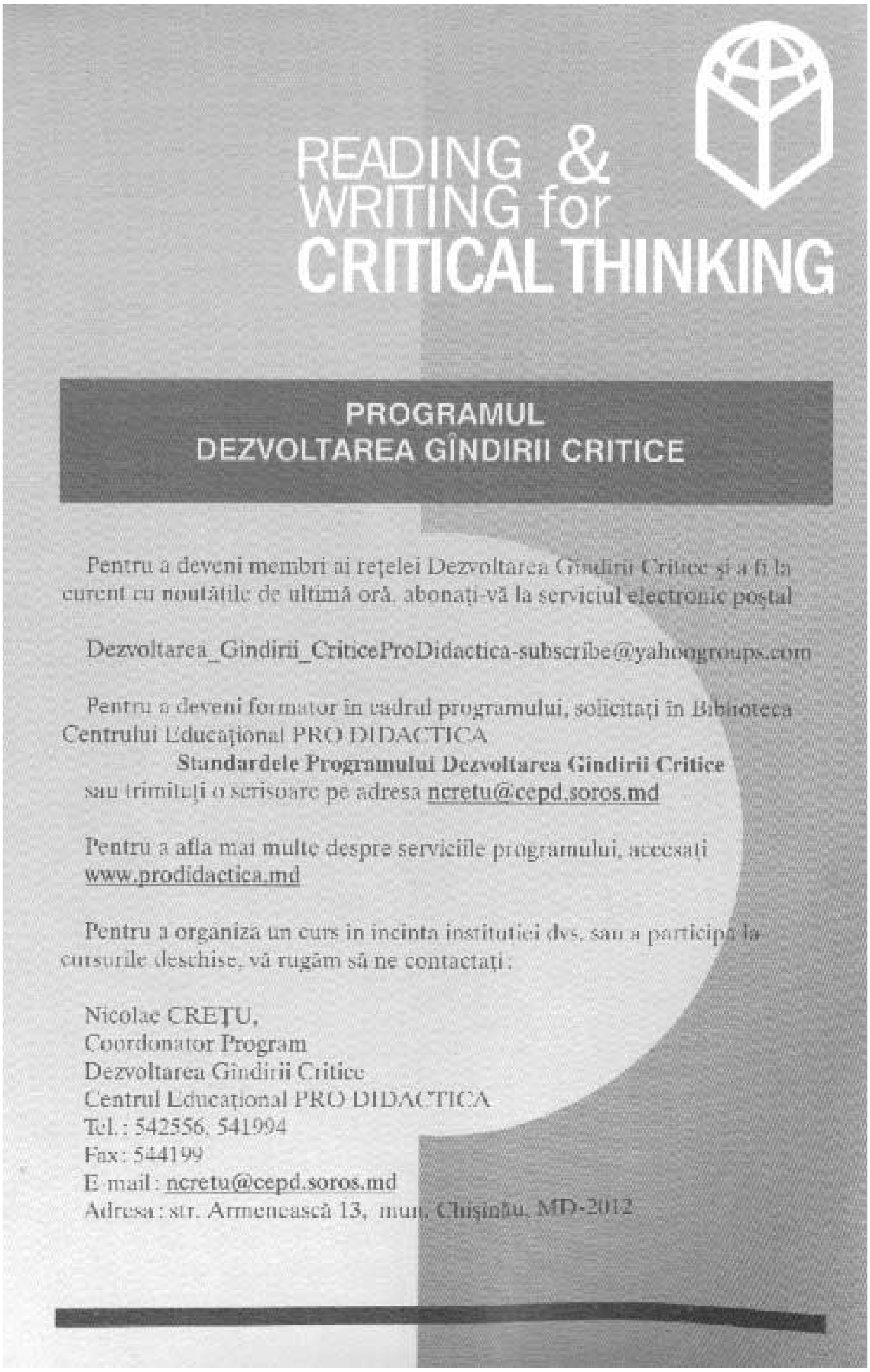
READING & WRITING for CRITICAL THINKING

Charles TEMPLE, Jeannie L.STEELE, Kurtis S. MEREDITH

APLICAREA TEHNICILOR DE DEZVOLTARE A GÎNDIRII CRITICE

GHIDUL IV

Supliment al revistei "Didactica Pro..." Nr. 2 (8), 2003

Charles TEMPLE, Jeannie L. STEELE, Kurtis S. MEREDITH

APLICAREA TEHNICILOR DE DEZVOLTARE A GÂNDIRII CRITICE

Adaptare: Tatiana CARTALEANU, Olga COSOVAN Au colaborat: Lia SCLIFOS, Serghei LlSENCO, Nicolae CRETU
Ghidul IV Chisinău, 20O3

Didactica Pro...

Supliment al revistei "Didactica Pro..." Nr. 2(8), 2003

Coordonator program "Dezvoltarea Gîndirii Critice":
Nicolae **Creţu**

Redactor responsabil:
Nadia **Cristea**

Redactor:
Svetlana **Korolevski**

Corectare:
Mariana **Vatamanu-Ciocanu**

Tehnoredactare computerizată:
Sergiu **Puiu**

Design grafic:
Nicolae **Susanu**

Prepress:
Centrul Educaţional PRO DIDACTICA
Tipar: RECLAMA S.A., mun. Chişinău

Suplimentul apare cu sprijinul Fundaţiei SOROS-Moldova

Adresa redacţiei:
str. Armenească, 13, Chişinău 2012, Republica Moldova
Tel.: 542976, 541994, 542556
Fax: 544199
E-mail: didacticapro@cepd.soros.md
www.cepd.soros.md/DidacticaPro/

CUPRINS

Prefață

Ce putem face ca lecția să decurgă interesant, captivant? în ce mod îi putem implica activ pe elevi/studenți în procesul de cunoaştere, de dezvoltare? Cum ar trebui stimulată gîndirea şi schimbul sănătos de idei? Putem desfăşura demersul didactic astfel încît toți elevii/studenții să atingă rezultate înalte?

Dacă v-ați pus măcar o dată asemenea întrebări, atunci această carte se adresează dumneavoastră. Sîntem convinşi că veți găsi în ea răspunsurile căutate grație prezentării în detaliu a tehnicilor de dezvoltare a gîndirii critice.

Formatorii programului Dezvoltarea Gîndirii Critice considera că un proces de învățare eficient este determinat de anumite legități şi de tehnologia didactică utilizată. Tehnologia didactică aplică diverse instrumente menite să contribuie la stabilirea clară a scopurilor şi Ia asigurarea conexiunii inverse.

Succesul oricărui demers educațional depinde de principiile ce stau la baza lui. în cazul nostru, învățarea esle percepută ca o cale constituită din trei etape: evocare, realizare a sensului şi reflecție.
Tehnicile descrise în acest ghid reprezintă rezultatul activității a mii de pedagogi şi manageri, care au meditat îndelung asupra unor probleme neobişnuite, găsind noi căi şi soluții pentru rezolvarea lor. O parte dinire ele au apărut pe neaşteptate, altele - ca rod al mai multor reflecții, experiențe. Să nu vă mirați dacă, luînd cunoştinţă de unele tehnici, veți avea impresia că le-ați utilizat deja. Oamenii, prin natura lor, sînt creativi, acest potențial însă trebuie exersat, dezvoltat; este necesar să conştientizăm experiența proprie şi să o valorificăm continuu.
Ghidul de față însumează cunoştințele şi experiența formatorilor şi susținătorilor programului Dezvoltarea Gîndirii Critice. Toate tehnicile expuse sînt aplicabile în diverse condiții. Participarea cadrelor didactice din Moldova la proiectul Lectură şi Scriere pentru Dezvoltarea Gîndirii Critice, desfăşurarea fraining-urilor reprezintă o practică valoroasă de folosire a tehnicilor cu educabili de diferite vîrste — de la cei din şcoala primară pînă la studenți şi profesionişti. Prin intermediul lor poate fi realizat orice tip de cunoaştere şi activitate care solicită acțiuni conştientizate. în acest sens, ghidul este util tuturor profesorilor, deoarece aplicarea tehnicilor descrise deschide noi perspective pentru comunicarea didactică.
O înțelegere mai profundă a tehnicilor poate fi asigurată prin participarea la training-urile Dezvoltarea Gîndirii Critice, organizate de Centrul Educațional **(4)**

PRO DIDACTICA. Implicarea activă în procesul de cunoaştere şi analiza lui detaliată din perspectiva profesor-elev/student va îmbogăți substanțial experiența dumneavoastră.
La prezentarea tehnicilor ne vom strădui să respectăm următorul algoritm:
Scopul utilizării - rezultatele scontate şi etapa cadrului de învățare pentru care tehnica dată este mai eficientă.
Numărul de studenți - prin «grupă academică» avem în vedere un număr de 20-30 de studenți*.
Timp - timpul necesar pentru desfăşurarea acțiunilor, paşilor specifici tehnicii aplicate. Timpul însă poate să difere în funcție de nivelul de dezvoltare a abilităților de scriere, lectură, discuție, formulare a întrebărilor etc, precum şi de volumul de informații propus.
Resurse - materialele necesare pentru aplicarea eficientă a tehnicii.
Algoritmul utilizării - consecutivitatea acțiunilor pentru organizarea procesului de învățare. Se recomandă ca model pentru formularea sarcinilor didactice în timpul aplicării tehnicii. După fiecare pas realizat veți primi un feedback, care va servi drept semn că puteți trece la următorul pas sau este necesar a-1 repeta pe cel anterior.
Condiții de aplicare - sînt indicate condițiile care, fiind respectate, vor permite utilizarea optimală a resurselor materiale, intelectuale şi de timp, specifice tehnicii date, pentru a atinge rezultatele scontate.
Variațiuni - variante posibile de utilizare a tehnicii în funcție de condiții (timp, resurse, nivel de pregătire etc). Vă veți familiariza cu variate modalități de îmbinare a tehnicilor, care asigură diversitatea instruirii, orientînd-o spre personalitate şi necesitățile ei, şi oferă noi perspective creative pentru profesor şi elevi/studenți.

* Strategiile DGC descrise în ghid sînt aplicabile şi pentru învățămîntul preuniversitar. **(5)**

Cadrul pentru dezvoltarea gîndirii critice - model de gîndire şi învățare

Elevii trebuie să-şi spună unii altora şi să spună lumii ceea ce ştiu -pentru a afla ce ştiu. Spunînd, vor învăţa. Spunînd, vor interpreta lumea aşa cum o văd ei.
Judith Renyi

***Cunoştinţele au valoare cînd sînt utile şi înţelese conceptual*.**

Pedagogii au dezbătut multă vreme problema însuşirii de informaţii, diferită de dobîndirea cunoştinţelor practice şi conceptuale. Adepţii tezei conform căreia informaţiile sînt cele mai importante cred că, odată învăţate în mod adecvat, acestea îi pregătesc optim pe elevi pentru viaţa socială. Cei ce consideră experienţa practică şi conceptele drept esenţiale, îşi argumentează poziţia prin faptul că informaţia în sine nu este suficientă. Mai degrabă, afirmă ei, cunoştinţele au valoare numai cînd sînt utile şi nu pot fi utile decît dacă sînt înţelese în termeni conceptuali, fiind aplicate creativ şi critic.
Nimeni nu contestă faptul că informaţiile sînt importante. Pentru a face faţă exigenţelor cotidiene trebuie să ştim foarte multe lucruri. însă, pe măsură ce societăţile se schimbă tot mai rapid, ideea că există un volum de cunoştinţe care îi vor pregăti pe elevi pentru viitor se bucură de tot mai puţină susţinere. Dificultatea în descrierea unei asemenea "colecţii de înţelepciune" devine vizibilă atunci cînd realizăm că 100% din ceea ce ştim astăzi constituie doar 10-15% din ceea ce se va cunoaşte peste 15 ani. Mai mult, această bază de cunoştinţe în extensiune va deveni tot mai accesibilă publicului larg. Prin intermediul mijloacelor de comunicare electronice, şcolile devin centre cu acces la informaţia de ultimă oră de pe întregul glob pămîntesc.

Viitorul este al celor care examinează critic informaţia şi îşi construiesc propriile realităţi.

Pentru a se încadra cu succes într-o lume în schimbare, elevii/ studenţii vor avea nevoie de abilitatea de a selecta informaţiile şi a înţelege corelaţia dintre ele, de a decide ce este/nu este important, de a pfasa în diverse contexte idei şi cunoştinţe noi, de a descoperi esenţa lucrurilor întîlnite **(6)**

pentru prima oară, de a respinge datele irelevante/false, de a da sens critic, creativ şi productiv acelei părţi din universul informaţional cu care se vor confrunta.
Pentru a manevra bine informaţiile, elevii/studenţii trebuie să ştie să aplice operaţii de gîndire, să înveţe în mod critic, să trieze eficient datele, să le ofere sensuri care, la rîndul lor, vor fi materializate în anumite comportamente. Impactul nu se produce automat (Collins şi Mangieri, 1992). Elevii/studenţii vor fi obişnuiţi să identifice, să proceseze, să însuşească şi să utilizeze informaţii şi idei, de asemenea li se va forma abilitatea de analiză şi reflecţie critică. Pentru ca acest lucru să se producă în clasă, profesorii trebuie să le ofere un cadru de gîndire şi învăţare sistematic şi transparent: sistematic - pentru ca să înţeleagă şi să aplice cu consecvenţă procedeul; transparent - pentru ca elevii/studenţii să conştientizeze, să urmărească şi să-şi monitorizeze propriile procese de gîndire pe parcursul studiului independent.

Cadrul-model de gîndire şi învăţare

Pentru a-i ghida pe elevi/studenţi spre înţelegere, profesorii le oferă un cadru de gîndire şi învăţare, care poate fi descris doar prin părţile sale componente, fiind perceput ca o strategie integră şi bine structurată. Cadrul este construit pornind de la următoarea premisă: ceea ce ştim determină ceea ce putem învăţa.
Cadrul prezentat în ghid a fost dezvoltat în baza unei lecţii-model de însuşire a unui conţinut ştiinţific, utilizabil la orice situaţie de învăţare.
Etapele cadrului

1. Evocarea - E (discuţia premergătoare)

1. Care este subiectul? (identificaţi-1)
2. Ce ştiţi despre el? (scrieţi pe tablă)
3. Ce vreţi si/sau trebuie să aflaţi despre el? (scrieţi pe tablă)
4. De ce trebuie să cunoaşteţi aceste aspecte?

2. **Realizarea sensului-R**
Este efectuată de elev pe măsură ce caută informații care să-i confirme anticipările.
3. **Reflecția - R** (discuția ulterioară)
1. Ce ați aflat? (răspunsuri cît mai ampie)
2. Puneți întrebări pentru a extrage informații relevante ce nu au fost menționate la etapa evocare. **(7)**

3. Ca reacție la răspunsurile lor, întrebați: Cum argumentați această opinie?

Reluați ciclul. Cu alte cuvinte:
Evocarea (pentru următorul segment de conținut)
Ce altceva credeți că veți afla? sau:
Ce n-ați aflat încă din ceea ce ați vrea să cunoaşteți?
De ce este important acest lucru? sau:
De ce credeți astfel? (Aprofundați discuția şi completați informațiile scrise pe tablă).

Argumente pentru etapa evocare

Evocați, provocați interesul, stimulați elevii să se gîndească la ceea ce ştiu.

La această primă etapă sînt realizate mai multe activități cognitive importante. Elevul/ studentul este antrenat activ în încercarea de a-şi aminti ce ştie despre un anumit subiect. Aceasta îl obligă să-şi examineze cunoştințele şi să înceapă să reflecteze asupra subiectului pe care îl va cerceta în detaliu. Semnificația implicării inițiale va deveni mai clară o dată cu descrierea celorlalte două etape. Totuşi, important este faptul că, prin această activitate inițială, elevul/studentul stabileşte un punct de plecare bazat pe cunoştințele proprii, la care pot fi adăugate altele noi. Informațiile prezentate în afara contextului sau cele pe care elevii/studenții nu le pot corela cu cele cunoscute se uită foarte repede.
Procesul de învățare presupune conectarea noului la ceea ce este deja cunoscut. Elevii/studenții îşi edifică înțelegerea lucrurilor noi pe fundamentul oferit de cunoştințele şi convingerile anterioare. Astfel, ajutîndu-i să depisteze confuziile/ erorile şi să-şi reconstruiască achizițiile anterioare, se poate clădi o bază solidă pentru înțelegerea pe termen lung a noilor informații.

învățarea este un proces activ şi asiduu.

Al doilea scop al etapei evocare constă în stimularea elevului/studentului. învățarea este un proces activ, şi nu unul pasiv. Deseori însă se întîmplă că elevii/studenții ascultă profesorul care gîndeşte în locul lor, luînd notițe sau visînd cu ochii deschişi.
Pentru a asigura înțelegerea critică, de durată, elevii/studenții trebuie implicați activ în procesul de învățare: ei urmează să-şi conştientizeze propria gîndire, să **(8)**

folosească limbajul propriu, să-şi exprime cunoştințele în scris şi/sau oral. în felul acesta, este determinată "schema" de gîndire a fiecăruia privind un anumit subiect sau idee. Construind însă această schemă în mod conştient, elevul/studentul poate intercala informații noi, deoarece contextul necesar pentru înțelegere este evident.
Durabilitatea înțelegerii depinde de procesul de corelare a informațiilor noi cu schemele existente. De aceea, al treilea scop a! etapei evocare vizează interesul pentru explorarea subiectului şi obiectivul investigației - aspecte importante în menținerea implicării active a elevului/studentului. Atunci cînd există un scop, studiul devine mult mai eficient. Se remarcă însă două tipuri de scopuri: impus de profesor şi stabilit de elev/student. Fără un interes susținut, motivația pentru reconstruirea schemelor sau pentru introducerea de noi informații este mult diminuată. înainte de citirea unortexte, interesul poate fi incitat prin brainstorming, care scoate la

iveală o serie de informaţii, iar discuţia în grup permite completarea datelor din listele individuale (unele dintre ele pot fi contradictorii - aspect important, deoarece diferenţele/divergenţele dau naştere unor întrebări, iar întrebările pot deveni un puternic factor motivaţional pentru lectură şi înţelegere).

Ceea ce ştim determină ceea ce putem învăţa.

Un cercetător american afirmă că definiţia înţelegerii este, de fapt, "a găsi răspunsuri la propriile tale întrebări" (Pearson, 1991).

Argumente pentru etapa realizare a sensului

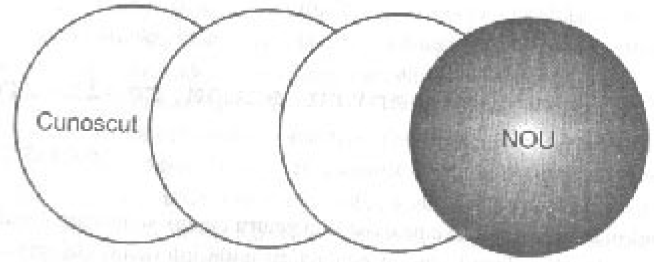
În cadrul celei de a doua etape a cadrului pentru gîndire şi învăţare - realizarea sensului - elevul/studentul vine în contact cu noile informaţii/idei sub diverse forme: lectura unui text, vizionarea unui film, ascultarea unui discurs sau efectuarea unui experiment. La faza respectivă profesorul are influenţă minimă asupra educabilului, întrucît acesta trebuie să-şi menţină în mod independent implicarea activă in procesul de învăţare.
Există multiple strategii de predare, care îi pot ajuta pe elevi/studenţi să se angajeze deplin în procesul de instruire. în acest sens, este recomandabilă metoda SINELG (Sistemul Interactiv de Notare pentru Eficientizarea Lecturii şi Gîndirii) **(9)**

(Vaughan şi Estes. 1986), care este un instrument util, pentru că fe permite să urmărească în mod activ înţelegerea a ceea ce citesc.
Numărul de semne pe care le vor utiliza elevii în clasă va depinde de vîrsta lor. Pentru cei din clasele primare se recomandă cel mult două semne. Vă sugerăm folosirea semnuiui '"V ", "Ştiu", şi "?" sau "-" pentru "Nu ştiu". Semnele variază şi în funcţie de scopul lecturii, de experienţa pe care o au elevii în aplicarea sistemului de adnotare.

Realizarea sensului cere implicarea susţinută, automonitorizarea înţelegerii

Sarcina principală a celei de a doua etape, realizarea sensului, constă, în primul rînd, in a menţine implicarea şi interesul, stabilite la etapa evocare, a susţine eforturile elevilor/ studenţilor în monitorizarea propriei înţelegeri. în timpul lecturii, cititorii buni vor reveni asupra pasajelor pe care nu le înţeleg. Educabilii care ascultă o prelegere pun întrebări sau notează ceea ce nu le este clar, solicitînd ulterior lămuriri. Elevii/studenţii care învaţă în mod pasiv trec, pur şi simplu, peste aceste goluri în înţelegere, fără a sesiza confuziile sau omisiunile.
în plus, cînd elevii/studenţii îşi monitorizează propria înţelegere, ei se implică, introducînd noua informaţie în schemele deja existente şi corelînd-o în mod deliberat cu cea cunoscută. Aşa cum se arată în figura 1, ei construiesc punţi între cunoscut şi nou pentru a ajunge la o nouă înţelegere.

Figura 1.

La această etapă se încurajează, în special, stabilirea de scopuri, analiza critică şi comparată, sinteza. **(10)**

învățarea se reflectă în schimbarea de durată.

Etapa reflecției este cea de a treia fază a cadrului. Adesea uitată în predare, aceasta este însă la fel de importantă ca şi celelalte. La etapa dată elevii îşi consolidează cunoştințele noi, îşi restructurează activ schema, pentru a include în ea alte concepte. învățarea înseamnă schimbare, înseamnă a deveni altfel. Chiar dacă diferența se manifestă sub forma

Dacă înveți pentru a-ti aminti, vei uita. Dacă înțelegi ceea ce înveți, îți vei aminti.

unui alt mod de a înțelege, a unui nou spectru de comportamente sau a unei convingeri noi, învățarea este determinată de o schimbare autentică şi durabilă, ce se produce doar în cazul unei implicări active în modificarea tiparelor vechi.

Elevii însuşesc ideile cînd le pot expune cu propriile lor cuvinte.

Această etapă urmăreşte cîteva momente esențiale. în primul rind, elevii trebuie să-şi exprime prin propriile cuvinte ideile şi informațiile atestate/asimilate - operație necesară pentru construirea unor scheme noi. înțelegerea este temeinică dacă informațiile sînt plasate într-un cadru contextual care are sens (Pearson şi Fieiding, 1991). învățarea durabilă şi înțelegerea aprofundată sînt absolut personale. Ne amintim mai bine ceea ce formulăm cu propriile noastre cuvinte, creînd un context personal semantizat.

Gîndirea critică şi flexibilă este favorizată de o atmosferă in care este încurajată diversitatea de opinii.

Al doilea scop al etapei presupune generarea unui schimb sănătos de idei între elevi/studenți, pentru a le dezvolta vocabularul, capacitatea de exprimare şi a le prezenta diverse scheme, pe care să le analizeze în timp ce le construiesc pe ale lor. în cadrul unor discuții, elevii/studenții se confruntă cu o varietate de modele de gîndire. Este un moment al schimbării şi reconceptualizării în procesul de învățare. Multiplele moduri de integrare a informațiilor noi au ca efect construirea unor scheme flexibile, ce pot fi aplicate în practică mai bine. **(11)**

Reacția elevilor/studenților

Cadrul le oferă profesorilor un context pentru a prezenta experiențele de învățare şi a-i susține pe elevi/studenți în procesul de instruire. Acesta permite:

1. să activizeze gîndirea elevilor/studenților;
2. să stabilească scopuri pentru învățare;
3. să ofere material bogat de discuție;
4. să-i motiveze pe elevi/studenți pentru învățare;
5. să-i implice activ pe elevi/studenți în procesul de învățare;
6. să stimuleze schimbarea;
7. să stimuleze reflecția;
8. să abordeze împreună cu elevii/studenții diverse păreri;
9. să-i ajute pe elevi/studenți să-şi formuleze propriile întrebări;
10. să încurajeze exprimarea liberă;
11. să se asigure că elevii/studenții prelucrează informația;
12. să faciliteze gîndirea critică.

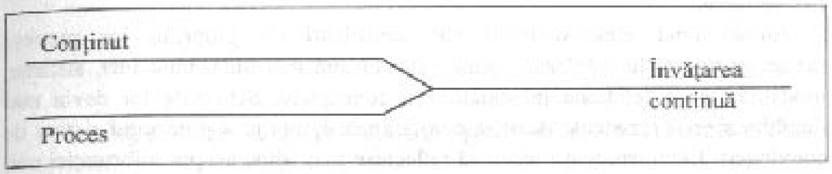
Atunci cînd clasa devine o comunitate de învăţare, ia amploare diversitatea de opinii

Îndrumînd instruirea, profesorii reprezintă mai mult decît surse de informaţie ce trebuie memorată.
Ei devin facilitatori, parteneri ai învăţării autentice de cunoştinţe contextualizate (Meredith şi Steele, 1995), pe care elevii/studenţii le pot aplica ulterior în practică. Pentru a putea produce schimbări personale dictate de achiziţionarea unor cunoştinţe durabile, educabilii trebuie să se implice cu suficientă energie în procesul de învăţare. Profesorii care folosesc un cadru pentru predare şi învăţare bazat pe angajarea activă a elevilor/studenţilor beneficiază de cunoştinţele, capacitatea de sinteză şi creativitatea acestora. Elevii devin profesori, iar clasa - o comunitate de învăţare. Cei care parcurg acest cadru de învăţare însuşesc un cod comportamental ce îi conduce la integrarea cu succes a informaţiilor noi în sistemul cunoştinţelor anterioare.

Predarea trebuie să fie transparentă.

Să nu uităm că acest cadru este atît un proces de predare, cît şi un proces de învăţare. Prin urmare, elevii/studenţii trebuie instruiţi pe două niveluri: studierea conţinutului, adică a materiei cursului, şi asimilarea procesului de învăţare. Cea mai eficientă predare este cea transparentă, cînd elevii/studenţii pot vedea cum se desfăşoară respectivul proces. în felul acesta, ei pot învăţa să-şi dirijeze gîndirea. **(12)**

Figura 2. Învăţarea pe două niveluri

Gîndirea critică şi cadrul ERR

Gîndirea critică solicită timp, atenţie şi intenţie.

Care este interdependenţa dintre cadrul de predare-învăţare şi gîndirea critică? După cum am arătat mai sus, gîndirea critică presupune abilitatea de a înţelege şi de a reflecta asupra celor ce ştim, nu înainte însă de a conştientiza propriile achiziţii şi capacităţi. Adesea, elevii/studenţii nu reuşesc să-şi reactualizeze cunoştinţele anterioare, motiv pentru care le vine greu să mediteze asupra informaţiilor noi şi să le pătrundă sensul, rămînînd cu idei confuze sau chiar contradictorii, care le inhibă învăţarea. Pentru a gîndi critic, este esenţial ca elevii/studenţii să ajungă să conştientizeze ceea ce ştiu.
La reflecţie şi analiză critică se va ţine cont de modalităţile prin care noile cunoştinţe pot fi suprapuse celor anterioare. Gîndirea critică este un proces activ, care solicită timp, atenţie şi intenţie. De regulă, acesta nu se produce în mod spontan, de aceea elevii/studenţii au nevoie de timp pentru a-şi reactualiza cunoştinţele şi a-şi reconstrui schemele. Predarea care are drept scop dezvoltarea gîndirii implică atît procese cognitive (elevii/studenţii trebuie să cugete asupra conţinutului, adică asupra ideilor şi sensurilor, informaţiilor şi cunoştinţelor în general), cît şi metacognitive (elevii/studenţii trebuie să-şi urmărească procesul de gîndire). Cei care gîndesc critic se întreabă:

- Ce cred despre acest lucru?
- Care este corelaţia dintre informaţia dată şi cunoştinţele mele anterioare?
- Cum va influenţa această informaţie acţiunile mele ulterioare?

- Care este impactul acestor idei asupra convingerilor mele? **(13)**

Cei care gîndesc critic operează sistematic şi reflexiv cu cunoştinţele pe care Ie posedă şi, pe măsură ce cresc şi învaţă, se redefinesc pe ei înşişi şi felul în care percep lumea.

Atunci cînd elevii/studenţii sînt conştienţi de propriile lor procese metacognitive şi Ie stăpînesc, ajung să înţeleagă mai bine noile idei, sisteme, modalităţi de a relaţiona informaţiile şi conceptele. Schemele lor devin mai flexibile şi mai rezistente datorită conştientizării sporite a propriului sistem de convingeri. Elevii/studenţii încep să reflecteze mai adînc asupra informaţiei noi, pentru că deţin controlul asupra propriei gîndiri. în felul acesta, ei pot asimila mai bine informaţiile, deoarece au mai multă încredere în capacitatea lor de a integra cunoştinţele. Beneficiile sînt multiple. Elevii/studenţii care stăpînesc procesul metacognitiv şi gîndesc critic sînt mai puţin expuşi presiunilor generate de capricii de moment. în acelaşi timp, ei sînt mai receptivi la ideiie şi influenţele noi, care pot fi încorporate productiv în schemele lor de gîndire. în sfîrşit, cei ce gîndesc critic pot combina cu mai multă uşurinţă idei şi informaţii, întrucît pornesc de la o bază de cunoştinţe familiară şi evidentă. Fiind siguri de propriile achiziţii, ei sînt pregătiţi să folosească în mod creativ această bază, pentru a rezolva probleme, a formula opinii şi a genera noi idei. **(14)**

Strategii de dezvoltare a gîndirii critice

Agenda cu notiţe paralele/Jurnalul dublu

Scopul utilizării

Completarea unei agende cu notiţe paralele este o tehnică de scriere inspirată din lectura unui text artistic, ştiinţific sau publicistic. Dacă se aplică la etapa evocării, textul se va alege în corespundere cu subiectul care va fi abordat ulterior.

Tehnica este recomandabilă şi pentru realizarea sensului, cînd se cere lectura atenta a textelor de proporţii. Ea poate substitui conspectarea tradiţională.

Similară cu tehnica de comentariu oral al unui text - reacţia cititorului -agenda este chemată să racordeze textul la viaţa şi trăirile proprii ale cititorului, făcîndu-1 să-şi analizeze în scris starea postlectorală, adică se produce realizarea sensului.

Profesorul utilizează o asemenea tehnică de lucru atunci cînd îşi doreşte personalizarea lecturii, vizînd aplicarea, sinteza, evaluarea — dincolo de înţelegere

Nr. de studenţi

O grupă academică.

Timp

25-45 de minute:

10-15 minute pentru lectura textului, selectarea citatului şi elaborarea comentariului.

15-30 de minute pentru lectura textelor elaborate. Resurse

Text pentru lectură (artistic, ştiinţific sau publicistic). Foi şi instrumente de scris.

Algoritmul utilizării

a) Studenţii pregătesc o foaie de caiet, divizată în două printr-o linie verticală, în raport de 1:2. **(15)**

Citatul	**Comentariul**

b) Profesorul oferă un text pentru lectură şi formulează sarcina: să citească textul, să selecteze un pasaj pe care să-1 rescrie în coloana întîi şi să-1 comenteze în coloana a doua.

c) Se precizează că pasajul trebuie să aibă o semnificație aparte pentru cititor sau să conțină o imagine care 1-a mişcat. Acest pasaj va fi un enunț, un vers sau doar o îmbinare ieşita din comun.
d) Se stabileşte o limită de timp pentru scrierea comentariului.
e) Studenții lucrează individual şi în linişte, se creează atmosfera atelierului de scriere.
f) Este indicat şi profesorul să scrie în acest timp, completînd o agendă cu noliţe paralele.
g) Preferințele şi comentariile urmează sâ fie strict personale, fără discuții prealabile.
h) La expirarea timpului rezervat, profesorul se documentează asupra alegerii pe care au făcut-o studenții şi solicită comentariile în ordinea apariției în text a citatelor extrase. Dacă mai multe persoane au preferat aceiaşi pasaj, profesorul va discuta cu studenții asupra momentului de aîegere sau !e va oferi tuturor doritorilor posibilitatea să citească notele din agendă.
i) La sfirşit sau într-un moment pe care îl va considera oportun, profesorul îşi va citi comentariul.
Condiții
• Textul nu trebuie să fie unul cunoscut, analizat şi discutat în prealabil.
• în cazul textelor ştiințifice, se va lua un articol de dimensiuni rezonabile, pe care studenții nu l-au citit, iar pentru textele publicistice cea mai bună sursă de selecție ar fi ziarul de dimineață.
• Volumul textului oferit pentru lectură în auditoriu nu trebuie să depăşească două pagini.
• Lectura textului şi completarea agendei trebuie să fie individuale.
• Lectura notițelor începe doar atunci cînd toți au terminat de completat agenda.
Variațiuni
• Pentru a facilita elaborarea comentariilor, mai ales la prima aplicare a tehnicii, profesorul poate formula înaintea lecturii cîteva întrebări generale privind esența textului: **(16)**

La ce v-ați gîndit în timpul lecturii?
Ce momente veți reține?
La ce întrebări n-ați găsit răspuns în text?
Ce este mai important ca mesaj în acest text?
întrebările ar putea viza şi valoarea estetică a textului sau măiestria autorului:
Cum şi-a expus ideile autorul?
Ce s-ar putea schimba în acest text?
Ce ați vrea să fie spus altfel?
• Cînd tehnica este deja asimilată, studenților Ii se va propune sarcina de a lectura un text necunoscut şi de a completa agenda în prealabil (ca temă de acasă), în auditoriu desfăşurîndu-se doar lectura fragmentului selectat şi a comentariului.
• O variantă de aplicare a lecturii, de selectare şi comentare a citatului este tehnica păstrează ultimul cuvînt pentru mine!

Agenda în trei părți/Jurnalul triplu
Scopul utilizării
Includerea tehnicii în demersul didactic apare ca strategie de lungă durată, care vizează un curs întreg. Proiectarea acestor activități se va edifica pe o listă de texte care trebuie citite foarte atent. Profesorul va oferi lista la începutul cursului. Tehnica apare drept una complementară agendei cu notițe paralele, deoarece se bazează pe completarea permanentă a acesteia. Scopul aplicării constă în corespondența studentului (care citeşte şi cugetă asupra celor citite) cu profesorul. Profesorul monitorizează astfel lecturile studenților, dă sfaturi şi oferă sugestii individuale, iar studenții primesc un feedback scris pentru ceea ce realizează.
Materialul din secțiunile completate de student va servi ulterior ca sursă de inspirație pentru diverse lucrări - eseuri, meditații, raționamente, teze, iar cel completat de profesor îi va ghida paşii la lectură şi scriere.
Nr. de studenți
O grupă academică.
Dintre aceştia, 5-6 studenți, selectiv, pentru verificare

Timp

Nu necesită timp alocat special la ore, ci reclamă, din partea studentului, timp pentru lectură şi completarea jurnalului, iar din partea profesorului - pentru citirea agendelor şi completarea rubricii care îi este destinată. **(17)**

Resurse

Caietele sau foile studenților, cu rubricile 1 şi 2 completate.

Algoritmul utilizării

a) Tehnica este complementară agendei_ cu notițe paralele, de care se deosebeşte prin rubrica a doua, completată pe parcurs cu ideile şi gîndurile studentului, şi rubrica a treia, rezervată corespondenței cu profesorul.

Titlul textului sau citatul şi comentariul studentului	**Gînduri şi idei postelectorale Gînduri rezultate discuții**	**Întrebările studentului către profesor Comentariul şi sugestiile profesorului**

b) în procesul lecturii şi al discuțiilor, studentul completează secțiunile 1 şi 2 ale agendei, care, pentru agenda în trei părți, sînt cele din tabel.

c) Studentul îşi notează gmdurile şi asociațiile de idei referitoare la subiectul lecturii. El trebuie să aibă convingerea că orice informație sau gînd este relevant pentru înțelegerea şi aprecierea subiectului. Din cînd în cînd, profesorul discută individual cu studenții, verificînd dacă aceştia țin corect jurnalul şi urmărind obiectivul de a le dezvolta intuiția.

d) Partea a treia a agendei este rezervată corespondenței cu profesorul. Studenții elaborează texte în care îi adresează profesorului întrebări sau dau un feedback activităților şi muncii pe care o depun. Obiectivul este dezvoltarea abilității de a-şi analiza experiența de învățare:

Care îi erau gîndurile la început? Ce scopuri şi-a propus? Cum a avansat în învățare?

- Ce obstacole întîmpină?
- Ce l-ar ajuta?

e) La fiecare activitate, profesorul ia cîteva agende pentru a se informa asupra stării de lucruri sau, o dată pe lună, le adună pe toate, le citeşte şi răspunde în scris în rubrica destinată corespondenței.

Condiții

- Nimeni nu se poate eschiva de la completarea agendei!
- Completarea agendei trebuie să se efectueze sistematic şi individual, devenind o formă de evaluare, de atestare a studenților.**(18)**

Variațiuni

- Completarea unor agende similare ar putea fi aplicată la elaborarea tezelor de curs sau de licență.
- Agenda în trei părți se poate centra pe lecturile individuale ale studentului, tară o listă de lucrări recomandate sau obligatorii.
- Se poate stabili o limită cantitativă pentru agenda dată (de exemplu, un număr de pagini completate de student).

Analiza trăsăturilor semantice

Scopul utilizării

Tehnica vizează asimilarea conştientă a termenilor, fenomenelor, evenimentelor dintr-un domeniu sau a unităților de vocabular dintr-un cîmp lingvistic. Ea poate fi aplicată la toate etapele cadrului, pe care se centrează demersul didactic: evocare, realizare a sensului, reflecție.

Obiectivul activității constă în compararea trăsăturilor cunoscute cu informațiile noi şi monitorizarea propriei învățări.

Nr. de studenți

6-12, în cazul grupelor mai mari se va recurge la organizarea lucrului în echipe.

Timp

20-30 de minute.

Resurse

Tablă şi cretă sau foi de poster şi markere.

Alternativ - foi multiplicate conținînd tabelul necompletat.

Texte relevante pentru subiectul dat.

Algoritmul utilizării

a) Se actualizează sau se distribuie o listă de termeni/cuvinte/îmbinări care vor fi supuse analizei.

b) Se construieşte un tabel în conformitate cu următoarele cerințe; fiecare unitate de vocabular dispune de o linie orizontală, iar numărul liniilor verticale este dictat de numărul trăsăturilor semantice detectate. Trăsătura semantică trebuie să aibă mai multe rubrici, în funcție de caracteristicile relevante pentru delimitarea noțiunilor. **(19)**

Cuvîntul	**Trăsătura semantică 1**			**Trăsătura semantică 2**			**Trăsătura semantică 3**		
	A* 1	**A 2**	**A 3**	**A1**	**A 2**	**A 3**	**A 1**	**A 2**	**A 3**
Termenul 1									
Termenul 2									
Termenul 3...									

* A — aspectul.

c) La etapa evocării, studenții îşi actualizează cunoştințele, fac presupuneri şi marchează în fiecare rubrică prin semnele "+","-" sau "?" ce ştiu sau cred că ştiu.

d) La etapa realizării sensului, studenții citesc un material sau ascultă o prelegere care îi va ajuta să-şi clarifice nişte incertitudini.

e) La etapa reflecției, studenții revin asupra semnelor puse anterior, fac precizările şi corectările necesare.

Condiții

- Nu rămîn rubrici necompletate!
- în cazul termenilor, nu se vor pune în circulație (în rînduri aparte) sinonimele.
- Activitatea se încheie prin delimitarea clară a noțiunilor. Variațiuni
- O parte a activității, şi anume completarea tabelului, se poate proiecta ca temă individuală extraauditonală, la încheierea unui capitol sau curs.
- întreg inventarul de termeni pentru analiză se poate repartiza perechilor sau echipelor, fiecăreia revenindu-i o linie din tabel.
- Studenții pot alege singuri termenii pentru analiză.

Argument în patru paşi

Scopul utilizării

Formarea abilităților de exprimare a opiniei, poziției într-o anumită problemă, în rezultat, obținem o apreciere profund argumentată. în cazul problemelor controversate, tehnica permite o analiză a diferitelor păreri/opinii pentru a stabili în ce măsură sînt convingătoare. Se poate aplica la etapele realizarea sensului şi reflecție. **(20)**

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp
5-15 minute pentru pregătirea unui argument, dar perfecționarea lui ar putea necesita un timp mai îndelungat.
Resurse
Texte şi alte materiale care conțin informații despre problema discutată, materiale pentru scris.
Algoritmul utilizării
a) Studenților li se propune structura argumentului: teza (afirmația), explicația (premisele), dovada (evidența-suport), concluzia.
b) După ce fac cunoştință cu informația, li se solicită să formuleze teze (afirmații) în acest context. Tezele trebuie să fie cit mai scurte (o simplă propoziție afirmativă).
c) Urmează explicația - două-trei propoziții, menite să dezvăluie esența afirmației, să explice unele noțiuni, principii care stau la bază.
d) Se prezintă dovada. Din materialul studiat se selectează fapte, trimiteri la opinia specialiştilor, se construiesc lanțuri logice cu scopul de a ilustra teza lansată. Pentru susținerea unei teze pot fi utilizate cîteva dovezi.
e) Se face concluzia. într-o frază scurtă şi clară se accentuează veridicitatea tezei inițiale.
Condiții
• Respectarea neapărată a structurii propuse: teza (afirmația), explicația (premise), dovada (evidența-suport), concluzia.
• Stimularea căutării mai multor dovezi (nu mai puțin de două-trei) pentru susținerea unei teze.
Variațiuni
• Această tehnică poate fi aplicată separat sau împreună cu alte tehnici (eseu, dezbatere), cînd apare necesitatea de a formula o poziție față de o întrebare. în dezbateri se propune utilizarea a două-trei argumente întru susținerea poziției. în rezultat, studenții îşi sistematizează cunoştințele, iar judecățile lor sînt construite logic. Argumentele pot fi alcătuite atît individual, cît şi în grupuri. **(21)**

Argumente pe cartele

Scopul utilizării
Tehnica se aplică la discutarea unui subiect controversat, atunci cînd asupra acestuia se poate formula o întrebare binară, profesorul dispunînd de un material scris care sprijină ambele poziții (sau de două materiale diferite, contradictorii). Prin această modalitate, se va forma deprinderea de a găsi argumente valide în diferite surse şi de a cerceta o eventuală soluție din puncte de vedere diametral opuse. Activitățile edificate pe tehnica dată vor fi premergătoare luării de decizii.
Obiectivul urmărit presupune şi dezvoltarea abilității de discernere ți de structurare a argumentelor.
Nr. de studenți
O grupă academică.
Timp
20-30 de minute.
Resurse
Texte multiplicate/materiale relevante pentru problema discutată.
Fişe sau foi detaşabile, instrumente de scris.
Algoritmul utilizării
a) După o activitate de evocare adecvată problemei ce urmează a fi discutată, se prezintă în linii generale subiectul şi se formulează o întrebare binară.
b) Studenții sînt distribuiți în două tabere adverse, egale cantitativ, fiecăruia indicîndu-i-se opțiunea pentru care va pleda.

c) Grupurile create primesc suportul informațional, menit să sprijine activitatea de căutare a argumentelor.
d) Pe cartele aparte, studenții vor formula individual cel puțin trei argumente în sprijinul poziției pe care o au.
e) Grupul se întruneşte şi discută astfel: fiecare membru prezintă cel mai puternic, în opinia lui, argument de pe cartelele sale; după discuție, se aleg doar 4-5 argumente.
f) Grupul elaborează declarația finală şi alege persoana care o va prezenta.
g) Se confruntă cele doua poziții, care se exprimă prin declarația finală a fiecărui grup.
h) După prezentarea declarației, fiecare student are dreptul să expună un argument forte sau să dezbată argumentele părții adverse, structurîndu-le. **(22)**

j) La expirarea timpului alocat pentru dezbaterea propriu-zisă sau la epuizarea argumentelor relevante, profesorul schimbă activitatea şi le propune studenților să scrie un text argumentativ.

Condiții

• Fiecare participant trebuie să scrie înainte de discuție şi să accepte poziția care i-a revenit grupului.

• Pentru a evita dezordinea, profesorul are grijă să creeze un climat propice discuției şi să asigure calmul.

Variațiuni

■ Profesorul ar putea complica această activitate, propunîndu-le studenților să expună doar argumentele, partea adversă fScînd - în numele celorlalți -declarația. Va urma dezbaterea. După 10 minute, fiecare grup îşi reia poziția şi are cuvintul pentru argumentul final.

Asocieri libere

Scopul utilizării

Tehnica vizează lansarea asocierilor individuale în legătură cu o idee, un termen, un nume, o dată. un fenomen. Este eficientă pentru evocare şi serveşte ca suport pentru examinarea unor probleme ale ştiinței. Asocierile libere, destul de previzibile în mediul studențesc cunoscut, permit totuşi manifestări de individualitate şi deschid noi perspective de analiză a conexiunilor dintre realități.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

3-5 minute.

Resurse

Fişe.
Tablă şi cretă sau foi de poster şi markere.

Algoritmul utilizării

a) Dacă profesorul va considera necesar, va explica esența asocierii ca operație intelectuală.
b) Studenții primesc fişe, tiotînd pe ele, la cererea profesorului, primele asocieri pe care le fac cu un termen dat (cuvinte sau îmbinări de cuvinte). **(23)**

c) Numărul cuvintelor cerute poate oscila între unu şi cinci, în funcție de numărul studenților şi de obiectivul urmărit. Un singur cuvînt solicitat limitează aria asocierilor; un număr prea mare de studenți şi de cuvinte va reclama mult timp pentru examinarea asocierilor.
d) Profesorul adună fişele şi, ajutat de studenți, înscrie toate cuvintele şi îmbinările oferite.
e) Se analizează asocierile. Profesorul solicită comentarii şi descifrări ale asocierilor catalogate.

Condiții

• Se scriu asocieri.

- Se lucrează repede, rară pauze de meditații.
- Nu se respinge nici o asociere! Variațiuni
- Dacă grupul este mare, se pot face asocieri cu diferiți termeni.
- Se pot construi lanțuri asociative, relevîndu-se legătura dintre şiruri de cuvinte, sensuri, definiții etc.
- Poate fi îmbinată cu tehnica gîndeşte-perechi-prezintă, ca procedură de colectare a asocierilor.

Brainstorming
(Asalt de idei/Evaluare amînată/Marele DA)

Cuvîntul (brain - creier şi storm -furtună) în traducere fidelă din engleză înseamnă furtună în creier.
Este o metodă colectivă de căutare a ideilor şi soluțiilor, dar nu a cunoştințelor, într-un mod cît mai rapid şi cît mai puțin critic posibil. Brainstorming-n\ se poate aplica la orice subiect care se pretează discuției şi admite mai mult decît o soluție. Se aplică la etapa evocării.
Scopul utilizării
Lansarea nestînjenită a ideilor, acumularea lor, separarea intenționată a actului imaginației de etapa gîndirii critice.
Brainstorming-ul se utilizează ca prim pas pentru cercetarea unei probleme, pentru acumularea ideilor într-o discuție. **(24)**

Nr. de studenți
5-16. Dacă sînt mai mult de 16, se recomandă împărțirea lor în echipe şi lansarea separară a ideilor, apoi confruntarea celor propuse.
Timp
30-50 de minute:
în funcție de problemă şi de profunzimea examinării ei, pentru lansarea ideilor trebuie acordate 10-20 de minute. Pe lîngă acesta, se va rezerva timp (20-30 min.) pentru analiza, sistematizarea, ordonarea ideilor.
Resurse
Tablă şi cretă sau foi de poster şi markere.
Algoritmul utilizării
a) Şedința de brainstorming trebuie să aibă un moderator (conducător, instructor, animator, facilitator) şi un secretar (pot fi şi doi secretari, care vor înscrie pe rind ideile lansate).
b) Aşezarea în sală se va face în cerc sau în jurul unor mese, astfel încît toți participanții să se perceapă vizual.
Etapa I
a) Se enunță problema care va fi pusă în discuție şi se purcede la analiza ei: descompunerea în aîîtea părți, aspecte sau fațete, cîte văd pentru moment studenții.
b) Moderatorul poate participa la această analiză.
Etapa II
a) Se purcede La căutarea colectivă de idei, sugerindu-se soluții pentru rezolvarea problemei.
b) Secretarii notează toate intervențiile (nu neapărat mot â mot, dar evitînd reformulările principiale şi redactările), chiar şi repetările, soluțiile care li se par inutile, absurde. înregistrarea nu trebuie să omită nimic din ideile enunțate. Nimeni nu comentează!
c) Intervențiile verbale se vor formula în enunțuri scurte, demonstrarea şi detalierea se vor face ulterior.
d) Moderatorul are grijă, dacă nimeni nu mai sugerează nimic, să scoată grupul din impas, prin unul din procedeele:
- plasează o idee proprie,
- dă cuvîntui celor care au tăcut,

• oferă cîteva minute de concentrare individuală etc.

e) Dacă se creează impresia că toate ideile s-au epuizat, se poate recurge la brainstorming-ul fragmentat: moderatorul schimbă subiectul de discuție, **(25)**

face o pauză sau organizează un joc. După accasiă pauză energizantă, asaltul de idei continuă.

Etapa III

a) Moderatorul dirijează categorisirea, clasificarea, ordonarea ideilor.

b) Se recurge la trierea şi calificarea ideilor: posibilități de aplicare, termen de realizare, compatibilitate etc.

c) Ideile se pot rescrie în funcție de prioritatea soluționării lor sau, aşa cum sînt scrise, li se poate atribui un indice corespunzător (literă, cifră) ori se vor bifa cu diferite culori.

Condiții

• Fiecare participant are dreptul la un număr nelimitat de idei şi intervenții.

• La etapa II aprecierile critice sînt interzise.

Nimeni nu are voie să facă observații negative sau negativiste, să conteste, să pună Ia îndoială ideea lansată sau valabilitatea sugestiei.

• Imaginația trebuie lăsată în voia ei.

Pentru moment, orice idee trebuie acceptată, chiar dacă pare extravagantă. Este mai uşor să se revină ulterior la o idee deja lansată, pentru a o perfecționa, decît să se găsească o idee originală.

• Stabilim un interval de timp pentru lansarea ideilor.

La început, apar cele mai banale şi neoriginale idei, cele mai uzuale răspunsuri la întrebările puse. Trebuie să perseverăm, căutînd şi sugestii neobişnuite, proaspete.

• Se încurajează ideile derivate, combinările şi asociațiile neobişnuite, cele care vin să completeze o idee anterioară.

• Nu se notează numele participanților care au lansat ideile.

• Intervențiile veTbale care produc blocaje sînt sancționate de către facilitator.

Răspunsul sau ideea unuia poate sugera o idee/soluție ingenioasă altuia, de aceea trebuie stimulată inspirarea din ideile deja lansate. Se va solicita participanților să combine două-trei idei, pentru a obține una nouă. Condițiile brainstorming-uhii de grup pot fi formulate succint astfel;

• Spuneți tot ce vă trece prin minte!
• Nu criticați ideile celorlalți, nu vă autocenzurați ideile!
• Dați friu liber imaginației!
• Lansați cit mai multe idei!
• Preluați ideile celorlalți şi perfecționați-le! **(26)**

Variațiuni

• Pentru brainsiorming-\i\ în perechi, nu va fi nevoie de secretar şi moderator.
• La fiecare etapă, se poate schimba moderatorul.

Brainsketching (Brainstorming cu schițe)

Scopul utilizării

Se aplică la etapa evocării atunci cînd soluționarea problemei trebuie să se manifeste în realizarea unui desen, plan, a unei scheme, schițe etc.

Prin aplicarea brainsketching-ulai sînt cumulate valențele muncii individuale cu cele ale efectului de grup, asigurîndu-se detalizarea, aprofundarea ideiior prin activarea inteligenței spațiale, nu doar a celei lingvistice.

Nr. de studenți

5-25 de studenţi. Dacă sînt mai mult de 6 studenţi, ei trebuie grupaţi cîte 5-6, ca să se lucreze mai ordonat şi mai eficient, dar toţi vor examina aceeaşi problemă.

Timp

30-45 de minute:

5-10 minute pentru analiza problemei şi elaborarea schiţei iniţiale.

10-15 minute pentru dezvoltarea schiţelor.

15-20 de minute pentru analiza schiţelor şi elaborarea variantei finaie.

Resurse

Foi de hîrtie detaşabile sau foi de poster şi markere pentru elaborarea schiţelor.

O foaie de poster şi markere pentru varianta finală.

Algoritmul utilizării

a) Se anunţă problema şi se analizează în plen, fără a se oferi soluţii.

b) Se împart studenţii în grupuri de cîte 4-6.

c) Fiecare student desenează o schiţă a modului în care vede el rezolvarea problemei. Se lucrează individual, în tăcere, 5-10 minute.

d) La încheierea etapei de schiţare, se deplasează foile spre vecinii din dreapta (cîteva runde). Fiecare modifică sau completează, la dorinţă.

e) Schitele sînt colectate şi examinate, pentru a obţine o schiţă finală comună. **(27)**

f) Dacă sint mai multe grupuri, fiecare dintre ele va examina toate schiţele şi va elabora una comună, pe care o va prezenta celorlalţi participanţi.

g) Se poate alege o schiţă de bază, iar grupul dezvoltă soluţia finală, luînd şi elemente din alte schiţe.

Condiţii

- Nu se va aprecia calitatea desenelor, ci doar ideile lansate prin schiţă.
- Se va utiliza un sistem general acceptat de semne convenţionale şi simboluri. Variaţiuni
- Tehnica se combină foarte bine cu turul galeriei, dacă schiţele elaborate nu se vor discuta în grupuri şi în plen, ci se vor afişa, iar studenţii vor circula, examinîndu-le.

Brainwriting (Brainstorming scris)

Scopul utilizării

Se utilizează la etapa evocării, în acelaşi scop ca şi brainstorming-\i\, dar are următoarele avantaje:

- Este mai profund decît lansarea orală a ideilor.
- îi obligă pe toţi să participe, chiar şi pe cei timizi, oferindu-Ie şansa concentrării individuale şi a examinării detaliate a problemei.
- Nu grăbeşte participanţii.
- Oferă o gamă de idei inspirate, în lanţ, asigurînd astfel cercetarea exhaustivă a problemei.

Nr. de studenţi

5-25 de studenţi, grupaţi cîte 5-6, ca să se lucreze mai ordonat şi mai eficient, dar toţi vor examina aceeaşi problemă.

Timp

20-40 de minute. Studenţii scriu pînă se constată că nu mai au idei, după care se discută şi se prezintă cele scrise.

Resurse

Foi de hîrtie detaşabile; tablă şi cretă sau foi de poster şi markere.

Algoritmul utilizării

Etapa 1

a) Participanţii stau în jurul unei mese. **(28)**

b) Se enunță problema.
c) Fiecare participant primeşte o foaie albă, iar pe masă mai este una în plus.
d) Fiecare scrie pe foaia lui o idee care ar putea facilita rezolvarea problemei.
e) Cel care a terminat de scris primul, pune foaia lui pe masă şi o ia pe cea albă pe care notează altă idee.
f) Cel care a terminat ai doilea, pune şi el foaia pe masă, ia foaia primului participant şi desfăşoară în continuare ideea deja lansată. Aplicarea poate continua pînă la epuizarea tuturor ideilor.
Etapa II
a) Fiecare student îşi preia foaia, iar moderatorul o ia pe cea rămasă.
b) Se examinează individual ideea lansată şi sugestiile care au urmat.
c) Se face sistematizarea şi calificarea ideilor.
d) Se face o prezentare în fața grupului.
e) Ideile aprobate în urma discuției se scriu pe tablă sau pe poster.

Condiții

• Aşezarea în sală se va face în cerc sau în junii unor mese, pentru a facilita schimbul de foi.
• După ce a lansat ideea proprie şi a lăsat-o să circule, studentul trebuie să dezvolte ideile străine, luînd de fiecare dată altă foaie.
• Studentul ar putea reveni şi la propria lui idee, dacă ia la un moment dat foaia pe care a scris el însuşi.

Variațiuni

• Se poate realiza fără circulația foilor, atunci însă fiecare student îşi dezvoltă ideea proprie şi o examinează multilateral, dypă care o prezintă colegilor. în acest caz, se cîştigă timp, dar se pierde din ideile posibile.
• Se poate recurge la transmiterea foilor din mină în mînă, pe cerc, în cadrul unor echipe mai mici (6 persoane) sau în grup, dar se pot semnala efecte nedorite ale ritmului diferit de lucru al participanților: unii fiind stresați de acumularea foilor, alții plictisindu-se în aşteptarea foilor de la colegi.

Cercetarea împărtăşită

Scopul utilizării

Discuțiile de cercetare împărtăşită sînt binevenite la etapa reflecției, cînd studenții cunosc bine textul. Aceste activități constituie veritabile deschideri **(29)**

spre gîndirea critică. Pentru cercetarea împărtăşită trebuie ales un text artistic, publicistic sau ştiințific, care să lase nişte "capete libere", oferindu-nc posibilitatea interpretărilor divergente. Obiectivul urmărit de profesor este exersarea abilităților de a purta o discuție.

Nr. de studenți

10-20 de persoane; dacă grupa este mai mare, se recurge la alte tehnici, bunăoară, pifizct discuției.

Timp

30-45 de minute.

Resurse

Un set de întrebări elaborate anterior.

Algoritmul utilizării

a) Proiectîndu-şi activitatea, profesorul elaborează un set de întrebări euristice (5-10). pe care încă nu le-a discutat cu studenții.
b) După ce s-a epuizat activitatea de realizare a sensului unui text, profesorul enunță o întrebare şi o scrie pe tablă sau pe poster.

c) încetinind intenționat viteza cu care se vor da răspunsurile, insistă ca studenții să scrie propriul lor răspuns ia întrebare.
d) Asîgurîndu-se că studenții au scris, profesorul oferă cuvîntul cîtorva dintre ei şi încurajează discuția.
e) Pentru a activiza grupa, profesorul poate ghida discuția şi prin alte întrebări decît cele elaborate şi o poate aprofunda prin detalizarea problemelor discutate.
f) Răspunsurile nu se apreciază, dar se monitorizează participarea studenților, solicitînd comentarii celor care se abțin, sugerindu-li-se astfel că şi opiniile lor sînt considerate importante.

Condiții

- Trebuie ales un text care provoacă întrebări autentice.
- Profesorul trebuie să evite expunerea propriei păreri şi a conc luzi o nărilor predeterminate.
- Se urmăreşte ca discuția să se mențină în limitele textului. Variațiuni
- După ce este asimilată tehnica, sarcina de elaborare a întrebărilor poate reveni unui grup de studenți. **(30)**

Cinquain

Scopul utilizării

Cinquain este o tehnică de elaborare a textului propriu, inspirat dîntr-un subiect luai în discuție. Este recomandabilă pentru etapa reflecției, cînd studentul îşi va exprima într-o formă netradițională opînia-generalizare, şi rezidă în scrierea unei poezii de cinci rinduri. Operațiile mintale pe care le reclamă scrierea cinquain-ului includ:

- nominalizarea
- descrierea
- generalizarea.

Esențial este ca persoana ce scrie poezia de cinci versuri să respecte structura acestui text, dar şi să-şi cultive creativitatea.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

15-22 de minute: 5-7 minute pentru scriere;
10-15 minute pentru lectură şi oferire de feedback.

Resurse

Instrumente de scris, hîrtie.

Algoritmul utilizării

a) La finele unei discuții libere sau pe un text literar, profesorul va explica tehnica cinquain (se recomandă afişarea regulilor), ea constînd în scrierea unei poezii de cmci versuri, după cum urmează:

- 1 substantiv cu statut de titlu;
- 2 adjective determinative pentru acel substantiv;
- 3 verbe, eventual predicate ale acelui substantiv-subiect;
- 4 cuvinte semnificative, care încheagă imaginea generală;
- 1 substantiv echivalent cu primul, la nivel lexical sau intratextual, prin mijlocirea celor patru cuvinte anterioare.

b) Se alege diapazonul textului care va fi scris: se dă un titlu, un subiect, se reperează un domeniu etc.
c) Studenților li se oferă timp pentru a produce un text în parametrii dați.
d) Toți doritorii citesc textul produs.
e) Studenții sînt lăsați să-şi aprecieze reciproc lucrările.
f) Se examinează situații de aplicare a tehnicii. **(31)**

Variațiuni

• In variantă clasică, cinquain-ttl se poate utiliza pentru definirea conceptelor, noțiunilor, termenilor etc, pentru exprimarea opiniei într-o discuție.

• Prin extindere, cinquain-u\ poate servi drept material pentru elaborarea unui text mai amplu, astfel ca mai multe poezii de cinci versuri să se lege, consecutiv, prin versul 5-1.

• Poate fi îmbinată cu procedeul gîndeşte-perechi-prezintă.

• Studenților avansați în scrierea cinquain-ului li se propun şi alte criterii de evaluare a produsului/versului.

Citate

Scopul utilizării

Poate fi folosită pentru a examina o personalitate, un eveniment la etapa evocare. Presupunerile studenților vor servi drept motivare pentru studierea ulterioară a unui text.

Nr de studenți

O grupă academică.

Timp

7-10 minute.

Resurse

Citate.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul alege mai multe citate ce caracterizează o personalitate, un eveniment şi le scrie pe foi separate.

b) Organizează studierea în grupuri cooperante de 3-4 persoane.

c) Dă fiecărui grup cîte o foaie cu citatul, pe care se vor nota cît mai multe caracteristici privind personalitatea, evenimentul descris.

d) După ce grupurile fac lista, un student va enunța citatul, iar altul lista calităților, caracteristicilor. Informația se notează la tablă. Studenții sînt preveniți că toate calitățile/caracleristicile enunțate se referă la o singură personalitate/eveniment.

e) Utilizînd informația de la tablă, în grupuri cooperante, ei vor descrie personalitatea/evenimentul în 4-5 fraze.

f) Se repartizează textul şi studenți îi citesc, apoi revizuiesc cele scrise, completînd dacă e necesar. Profesorul îi roagă să selecteze din text şi alte citate din care pot deduce informații noi. Scriu varianta finală. **(32)**

Variațiuni

■ în locul citatelor pot fi utilizate afirmații care ar permite înțelegerea textului studiat în continuare. Este o tehnică de evocare, dar poate fi aplicată şi Ia reflecție.

Clustering

Scopul utilizării

Cluslering-ul este o modalitate de organizare grafică a informației, ce provine dintr-un brainstorming nclinear, utilă pentru evocare şi pentru reflecție. Prin acumularea şi prezentarea grafică a informației, se oferă posibilitatea de a crea asociații noi, se stimulează procesul de gîndire, studenții formîndu-şi o viziune de ansamblu asupra unor cunoştințe şi conexiuni ce există între realii şi concepte.

Se aplică la etapa evocare şi la etapa reflecție. La evocare - pentru stabilirea nivelului de cunoaştere şi înțelegere, pentru actualizarea unor noțiuni, categorii, clasificări; Ia etapa reflecție - ca suport pentru prezentare sau scriere.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

10-15 minute.
Resurse
Tablă şi cretă sau foi de poster şi markere.
Algoritmul utilizării
a) Se formulează subiectul (relevant şi actual pentru studenți) şi se înscrie în mijlocul clustering-ului presupus.
b) Se acumulează şi se înscriu informațiile lansate de studenți, în variante cît mai laconice: cuvinte sau îmbinări de cuvinte.
c) Pe măsură ce se înscriu cuvintele, se trasează linii între ideile care se leagă în vreun fel.
d) Se înscriu toate formulele verbale, pînă la epuizarea ideilor sau pînă la expirarea timpului.
e) Se examinează alte posibilități de marcare a conexiunilor între idei, noțiuni, termeni.
Variațiuni
• După ce tehnica va fi asimilată, profesorul o va aplica drept una de colaborare, dînd posibilitate perechilor, grupurilor mici sau echipelor să structureze informația actualizată prin acumulare. **(33)**

• La aplicarea tehnicii, se poate recurge la trasarea liniilor prin culori diferite, reliefind astfel diversitatea legăturilor.
• Poate fi realizată în două etape: fişarea ideilor (brainstorming) şi plasarea fişelor în jurul cuvîntului principal, stabilirea conexiunilor.

Colțuri

Scopul utilizării
învățarea prin colaborare, concepută în această cheie, urmăreşte organizarea şi desfăşurarea unor dezbateri şi discuții în contradictoriu. (A se vedea şi: pînza discuției, controversa constructivă, controversa academică). Obiectivul urmărit este de a-i face pe studenți să ia o atitudine în legătură cu problema discutată şi să o poată susține. La fel de importante apar şi flexibilitatea, şi atenția cu care studenții trebuie să se asculte. Se aplică la etapa realizarea sensului.
Nr de studenți
O grupă academică.
Timp
40-50 de minute.
Resurse
Un text adecvat pentru discuție.
Algoritmul utilizării
Etapa 1
a) Profesorul alege un subiect discutabil, sugerat de un text artistic ori publicistic sau de ascultarea unei prelegeri. Alternativ, s-ar putea lua în discuție un subiect inspirat din viață/un caz. Printr-o tehnică de evocare, se face o scurtă prezentare a problemei, pentru a-i familiariza pe toți cu subiectul şi divergențele.
c) Se reperează pozițiile pe care le pot adopta participanții Ia discuție.
d) Se prezintă argumentele adepților externi (mass-media) ai ambelor poziții.
e) Studenților li se acordă timp pentru a-şi exprima în scris opinia şi a recurge la acele argumente, care li se par mai convingătoare.
Etapa II
a) în funcție de poziția pe care o împărtăşesc, studenții sînt rugați să treacă în colțuri opuse. Cine nu aderă la nici o părere, rămîne în mijloc, de-a lungul peretelui. **(34)**

b) Timp de 5 minute, participanții dintr-un grup îşi aduc la cunoştință ce au
scris şi aleg doi purtători de cuvînt, care să-i reprezinte în dezbateri.

Ețapa III

a) începe dezbaterea. Fiecare grup are cuvîntul, ca să-şi exprime succint punctul de vedere şi argumentele.

b) Dezbaterea continuă în plen între diferiți membri ai grupului şi profesorul încurajează discuțiile.

c) Se revine asupra argumentelor, studenților soliritîndu-Ii-se explicații şi comentarii.

Etapa IV

a) După ce profesorul generalizează, studenții sînt încurajați să se deplaseze în conformitate cu părerea pe care o au acum.

b) Mişcarea poate fi însoțită de argumentarea scrisă a modificării sau notarea ideilor pe cartele.

c) Cînd discuția s-a încheiat şi fiecare participat a ocupat locul respectiv, grupurile constituite sînt rugate să-şi rezume punctul de vedere.

d) După încheierea discuției, fiecare student îşi exprimă în scris poziția şi argumentele.

Condiții:

- Stimularea multidirccționalității argumentelor.

Asigurarea şanselor egale de prezentare a argumentelor (prin reglementarea timpului).

Comerțul cu o problemă

Scopul utilizării

Tehnica vizează atît învățarea, cît şi evaluarea, fiind recomandabilă pentru realizarea sensului (însuşirea unor subiecte teoretice, studierea unei teme dintr-un :iclu, dezvoltarea abilitații de a sesiza problema şi de a o formula), şi presupune implicarea tuturor studenților în cercetarea unui subiect şi evaluarea reciprocă.

Nr. de studenți

12-24.

Timp

45-60 de minute:

15-30 de minute pentru prelegere sau lectură.

10 minute pentru lucrul în perechi. **(35)**

10-15 minute pentru discuție în grupuri de 4.

10-15 minute pentru interogare reciprocă.

Resurse

Un text la subiectul ales.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul realizează o activitate de evocare adecvată.

b) Profesorul ține o prelegere sau oferă un text care urmează a fi citit.

c) Studenții formează, aleatoriu, perechi.

d) Lucrînd în perechi, identifică în textul prezentat/distribuit 4-5 probleme importante.

e) Perechile formează grupuri de 4 şi discută problemele esențiale, mai ales în scopul soluționării incertitudinilor şi al rezolvării semnelor de întrebare.

f) Fiecare pereche scrie cîteva întrebări sau probleme, pe care cealaltă pereche trebuie să le soluționeze/rezolve.

g) Perechile se interoghează reciproc şi îşi analizează răspunsurile, h) Studenții scriu 5 minute un rezumat al celor învățate.

Consultații in grup. Varianta I (Pixuri in pahar)

Scopul utilizării

Tehnica dată poate fi utilizată la toate etapele cadrului de învăţare. Scopul de bază constă în organizarea procesului de discuţie în aşa fel încît fiecare participant să aibă la sfirşit un "produs" concret, care va prezenta înţelegerea proprie a celor discutate. Aplicarea tehnicii permite îmbinarea a două forme de organizare a procesului de învăţare - in grup şi individual. Cu ajutorul ei poate fi identificat tabloul poziţiei membrilor grupului faţă de o problemă, care reflectă şi puncte comune, şi deosebiri.

Nr.de studenţi

O grupă academică.

Timp

5-20 de minute.

Resurse

Tot ce este necesar pentru scris, un pahar pentru pixuri. **(36)**

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregăteşte cîteva întrebări, care, fiind discutate, vor monitoriza înţelegerea ulterioară a lemei sau vor ajuta la rezolvarea unor probleme, întrebările pot fi prezentate pe o foaie sau separat.

b) Se formează grupuri din 4-6 participanţi.

c) Toţi participanţi au foi de lucru identice.

d) Fiecare pune pixul său în paharul comun.

e) Liderul citeşte prima întrebare şi anunţă începutul discuţiei.

f) Toţi membrii echipei oferă soluţii posibile.

g) Liderul întreabă: „Toţi sînt gata?"

h) Dacă răspunsul este NU, discuţia continuă.

i) Dacă răspunsul este DA, atunci fiecare ia pixul din pahar.

j) în linişte, membrii echipei scriu pe foile de lucru răspunsul la întrebare (răspunsurile pot fi diferite),

k) După finisare toţi pun pixurile în pahar.

l) Liderul numeşte un alt lider şi acesta citeşte întrebarea a doua (procedura continuă după algoritmul dat pînă la epuizarea întrebărilor).

Consultaţii in grup. Varianta II

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregăteşte cîteva întrebări, care, fiind discutate, vor monitoriza înţelegerea ulterioară a temei sau vor ajuta la rezolvarea unor probleme, întrebările sînt prezentate pe foi separate.

b) Studenţii se împart în grupuri de 4.

c) Fiecare pereche din grup are cîte o întrebare. Discută în pereche, apoi scriu răspunsul individual.

d) Profesorul se va asigura că studenţii discută înainte de a scrie.

e) Este important ca după finalizarea discuţiei să nu mai ceară ajutor de la coleg în formularea scrisă a răspunsului.

f) După ce termină de scris, studenţii se unesc în grupuri de 4 şi discută răspunsul.

g) Studenţii trebuie încurajaţi să comenteze ceea ce fac.

Condiţii

- Grupul nu va depăşi numărul de 6. **(37)**

- Pentru discuţie se propun nu mai mult de 3-4 întrebări.

• Este bine ca studenților să li se comunice timpul pentru discutarea fiecărei întrebări, iar profesorul să monitorizeze acest proces.
• O atenție deosebită se va acorda respectării condițiilor pixuri în pahar = discuite, pixuri luate = linişte.
• Dacă e gălăgie, se va lucra independent.

Variațiuni

• La etapa evocării ar fi binevenită o singură întrebare pentru discuție. Pentru eficientizarea lucrului individual consultații in grup poate fi îmbinată cu mozaicul. Răspunsurile pot fi notate într-un grafic conceptual sau în tabelul analizei trăsăturilor semantice.

Controversa academică

Scopul utilizării

Este o activitate de învățare prin cooperare, apropiată de alte tehnici axate pe dezbatere. Prin exersarea ei, se obține dezvoltarea abilităților de comunicare eficienta oral şi în scris, de structurare a unui discurs, de prezentare a propriei poziții.
Tehnica se poate utiliza atunci cînd avem un număr mare de studenți şi dezbaterea în două grupuri ar fi puțin eficientă. înscriindu-se în familia tehnicilor de discuție în baza lecturii, controversa academică - la etapa realizarea sensului - permite fiecăruia să-şi prezinte şi să-şi apere poziția, creîndu-se, pe această cale, condiții optime de exprimare a propriei personalități. Activitățile de scriere din final sînt, la rîndul lor, o posibilitate de reflecție, de verbalizare a ideilor nu sub formă de argumente, ci ca text coerent.

Nr. de studenți

O grupă academică, dar nu mai puțin de 8 persoane.

Timp

40-50 de minute:
15-20 de minute pentru analiza subiectului şi elaborarea argumentelor.
15-20 de minute pentru dezbateri.
10 minute pentru scriere.

Resurse

Un text sau un caz pentru studiu.

Algoritmul utilizării (38)

Etapa I

a) Profesorul prezintă auditoriului un subiect controversat, citind un text sau un caz pentru studiu, şi formulează în baza Iui o întrebare binară.
b) Studenții sînt repartizați în grupuri cîte 4. în fiecare grup doi studenți se situează obligatoriu pe poziția pro şi doi pe poziția contra.
c) inițial, studenții lucrează în perechi: cei de pe o poziție discută şi îşi structurează argumentele. Discuția durează 7-8 minute.

Etapa II

a) Perechile se desfac: participanții discută - unul de pe pozițiapra şi altul de pe poziția contra. Pentru aceasta le acordăm 4-5 minute.
b) Perechile se re-formează originar, compară noile argumente, elaborînd o [istă nouă, completată. Se acordă 4-5 minute.

Etana III

a) începe dezbaterea subiectului. Fiecare parte îşi prezintă poziția. Urmează o dezbatere a argumentelor fiecărei părți.
b) în final, fiecare pane face o declarație asupra propriei poziții.
c) La încheierea dezbaterii, studenții ar putea fi rugați să scrie 10 minute un eseu la subiectul propus.

Condiții

• Pe parcursul discuției, studenții trebuie să se pronunțe de pe poziția care le-a revenit, fără a-şi exprima opinia personală.
• încurajați modificarea poziției, luînd în considerație argumentele oponenților.

Controversa constructivă

Scopul utilizării
Este o tehnică aplicabilă în cazul cînd obiectivul constă în a-i ajuta pe studenți să-şi prezinte argumentele proprii, dar şi să asculte atent partea adversă. O dată cu abilitățile de prezentare, se dezvoltă abilitățile de ascultare activă.
Controversa constructivă se poate aplica atunci cînd proiectăm o discuție în baza lecturii, ca o formă a dezbaterii. Specificul său ne va permite să examinăm holistic problema şi să formăm abilitatea de a analiza argumentele părții adverse cu cea mai mare atenție.
Nr. de studenți
12-24. **(39)**

Timp
40-80 de minute.
Resurse
Un text sau un caz pentru studiu.
Algoritmul utilizării
Etapa I
a) Profesorul pregăteşte un text în subiectul ales.
b) Grupa este împărțită în echipe, fiecare avînd sarcina de a susține o opțiune. în interiorul echipei, studenții formează perechi.
c) Perechile parcurg împreună materialul prezentat şi elaborează argumente comune în favoarea opțiunii enunțate.
d) Fiecare pereche prezintă echipei lista argumentelor sale.
e) Echipa elaborează o listă comună şi se pregăteşte să o prezinte în plen.
Etapa II
a) Echipa (mai întîi cea care optează pentru) îşi prezintă argumentele în fața echipei adverse.
b) La această etapă, echipa adversă doar adresează oponenților întrebări de precizare.
c) Apoi îşi prezintă argumentele echipa a doua, iar prima îi adresează întrebări de precizare.
Etapa III
a) Rolurile se schimbă.
b) Echipele se întrunesc din nou, de această dată însă discută argumentele părții adverse, limitîndu-se la 5, pe care le consideră probante.
c) Echipele se confruntă din nou, pentru a-şi prezenta listele cu argumente. Deocamdată, se pot pune doar întrebări de clarificare.
Etapa IV
a) începe dezbaterea.
b) Studenții vin în fața auditoriului cu argumentele pe care partea adversă le-a considerat elocvente pentru poziția susținută inițial.
c) La încheierea dezbaterii, toți studenții urmează să-şi exprime în scris poziția pentru care optează personal (nu pe care au susținut-o atunci cînd i-a repartizat profesorul!). Această argumentare scrisă poate avea următoarea structură:
• Declararea poziției;
• Prezentarea argumentelor ce susțin această poziție şi combaterea negației posibile;
• Declarația de încheiere (modul în care argumentele sprijină poziția). **(40)**

Condiții

• Subiectul ales pentru a exersa activitatea nu trebuie să fie prea emoționant, prezentîndu-li-se studenților în forma unui caz pentru studiu sau a unei narațiuni

• La etapa IV încurajați studenții să utilizeze argumente de pe diferite poziții.

Cubul

Scopul utilizării

Tehnica cubul este una de examinare a subiectului, de organizare a cunoştinţelor privind un subiect. Este recomandată pentru scriere, dar, odată asimilată, se pretează ți comunicării orale, atunci cînd intenționăm să examinăm exhaustiv o problemă.

Se aplică preponderent pentru realizarea sensului, dacă subiectul luat în discuție esle nou sau parțial cunoscut. Poate fi utilizată la evocare sau reflecție, ca algoritm de actualizare a informațiilor sau de sistematizare a celor asimilate într-o altă tehnică.

în linii mari, această tehnică se pretează pentru dezbaterea oricărui subiect ştiinţific, descrierea unei experiențe sau a rezultatelor unei cercetări, formularea opiniei față de un fenomen. Este foarte utilă pentru elaborarea eseului structurat.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

20-30 de minute:

10-15 minute pentru scriere sau pregătirea prezentării orale.

10-15 minute pentru lectură şi discuție.

Resurse

Un cub, cu fețele conținînd inscripțiile necesare.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul prezintă obiectul şi explică paşii aplicării tehnicii.

Cubul are 6 fețe, pe care sînt scrise, cu indicarea ordinii, verbele ce numesc operațiile de gîndire:

1. Descrie/defineşte

înainte de a începe să comunicăm despre ceva, precizăm termenii, convenim asupra definițiilor, referindu-ne la surse credibile (DEX, enciclopedii); în lipsa unei atare definiții, vom descrie subiectul. **(41)**

2. Compară

Esența comparației constă în a lega subiecte şi informații noi cu cele deja asimilate. Comparația trebuie să ajuie a vedea specificul fenomenului/ obiectului în raport cu altele, deja examinate.

3. Asociază

Fiecare subiect examinat poare declanşa diverse asociații, dueîndu-i pe studenți cu gîndul la diferite concepte, locuri comune, tangențe şi afinități. Esie important si se valorifice mai multe aspecte ale asocierilor posibile, să se manifeste din plin persoana care asociază.

4. Analizează

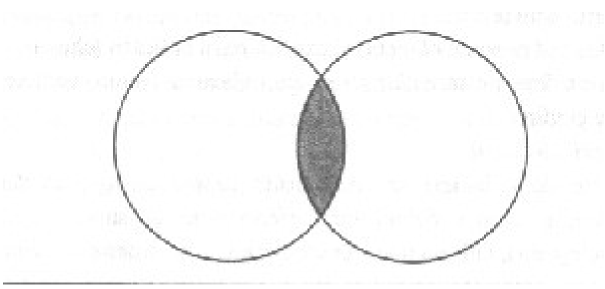
Procedura de analiză presupune descifrarea structurii unui obiect, interpretarea legăturilor dintre constituenți şi a constituenților ca elemente ale întregului.

5. Aplică

Posibilitățile de aplicare în viața cotidiană a subiectului (sau a informației despre e!) sînt destul de vaste. Studenții vor releva ce se poate face cu subiectul sau cum poate fi utilizat acesta, dezvoltîndu-şi spiritul de observație.

6. Apreciază/Argumentează (pro sau contra)

Acordul final al descrierii îl constituie aprecierea argumentată a valorii acelui obiect. Atitudinea poate fi pozitivă (cu argumente pro) sau negativă (cu argumente contra).
Notă: în unele surse, se inversează ordinea paşilor 2 cu 3, 4 cu 5.
b) Profesorul anunţă subiectul şi acordă timp pentru scriere, specificînd limitele temporale. La prima aplicare a tehnicii se poate exersa mai întîi oral, pe un subiect familiar.
c) Studenții scriu independent textul solicitat.
d) Se fac publice textele produse.

(42)

Condiții
• Pentru aplicarea tehnicii, trebuie să se parcurgă toate etapele în consecutivitatea dată. Nici una dintre operații nu poate fi omisă!
• Chiar dacă sarcinile se împart între studenți sau echipe, fiecare trebuie să realizeze toate operațiile intelectuale, dar sa prezinte momentul care i-a revenit.
Variațiuni
• Tehnica verificării si discuția ulterioară pot lua diferite forme, fiind determinate de obiecîiveie demersului didactic:
Se citesc în perechi textele scrise, se discută, se apreciază reciproc lucrările. Este bine ca studenții să nu se limiteze la simple calificative, dar să facă anumite precizări, să-şi motiveze şi să-şi comenteze atitudinea; - După discuții în perechi, profesorul şi grupa întreagă vor asculta cîteva (cele mai valoroase şi apreciate de parteneri) lucrări.
• S-ar putea omite discuțiile în perechi, cînd tehnica este deja familiară.
• Studentul ar putea fi lăsat să citească doar pasajele mai reuşite, la alegere.
• Profesorul poate insista asupra unui singur aspect citit pe rînd de mai mulți studenți: comparația sau aplicarea, aprecierea sau analiza. în fine, trebuie să se facă 1-2 lecturi integrale, pentru a se vedea că textul nu rămîne segmentat, ci este unul coerent.

Diagrama Venn

Scopul utilizării
Diagrama Venn este o tehnică de organizare grafică a informației, rezultînd din discutarea a două şi mai multe concepte, noțiuni, idei, texte, care au afinități Si deosebiri. Se aplică la etapa evocării sau a reflecției. La etapa evocării, diagrama Venn se proiectează pentru centrarea atenției asupra unei probleme, pentru actualizarea unor conexiuni şi coincidențe drntre fenomene, fapte, pentru fixarea unor informații cunoscute. La etapa reflecției tehnica se utilizează pentru introducerea în scheme proprii a conceptelor analizate, a sensurilor deduse etc.
Tehnica activizează mai multe inteligențe şi dezvoltă gîndirea analitică. Respectiv, deja construită, diagrama devine reper pentru dezvoltarea subiectului.

Nr. de studenți
6-12; dacă grupa e mai mare, se va lucra în echipe. **(43)**

Timp
7-10 minute.
Resurse
Tablă şi cretă; coli de poster şi markere.
Algoritmul utilizării
a) Se enunță problema ce urmează a fi discutată.
b) Profesorul formulează un subiect care se pretează, discuției şi comparației cu un alt subiect cunoscut.
c) Studenții le vor examina prin prisma unor noțiuni, concepte numite de profesor, pe care le vor prezenta prin cercuri parțial coincidente.
d) Individual, în perechi sau în echipe, studenții desenează cercurile şi scriu textul/termenii/cuvintele necesare, prin care se repereazǎ specificul fiecării noțiuni.
e) Suprafața comună a cercurilor este haşurată şi pe ea se scriu afinitățile. Dimensiunile suprafeței comune sînt raportate la măsura coincidenței/ diferenței.
f) Perechile, echipele sau fiecare în parte (dacă e o grupă puțin numeroasă şi s-a lucrat individual) fac prezentările.
g) Urmează un comentariu oral pentru fiecare divergență în reprezentarea grafică.
Condiții:
- Solicitați argumentarea trăsăturilor comune şi a divergențelor. Variațiuni
- La etapa evocare poate fi îmbinată cu brmnstormmg, clustering şi alte tehnici, care permit colectarea informației inițiale. La etapa reflecție se prezintă ca rezultat al dezbaterii, discuției. Diagrama poate fi compusă şi din mai multe cercuri (3, 4, 5).

Discuția ghidată

Scopul utilizării
Discuția pe marginea unui text citit (artistic sau publicistic, mai rar ştiințific) poate fi organizată astfel ca profesorul să fie doar facilitatorul, şi nu persoana care interoghează. Sarcina profesorului este de a ghida discuția, renunțînd la ideea de a-şi impune întrebările şi de a cere răspunsuri la ele. Nici evaluarea participării **(44)**

la discuție nu e în obiectivul tehnicii date. Tehnica este binevenită pentru etapa reflecției şi este important ca textul să invite la discuție.
Nr. de studenți
O grupă academică.
Timp
20-30 de minute.
Resurse
Un text susceptibil discuției.
Algoritmul utilizării
a) Profesorul îşi proiectează o discuție ghidată pe un text susceptibil dezbaterilor.
b) Pentru ca discuția să nu fie monologul profesorului, ci un schimb dinamic de replici şi observații, este bine ca ea să se structureze din declarații, întrebări, semnale şi pauze de tăcere.
c) în cadrul discuției, care porneşte de la declarații (orice student are dreptul la o declarație în legătură cu textul), profesorul dozează şi alternează activitățile specifice.
d) Orice student, dar şi profesorul, are dreptul să adreseze întrebări celui care a avut o intervenție verbală sau auditoriului în general. întrebările pe care le abordează studenții se discută cu mai mult entuziasm, de aceea este bine să cultivăm obişnuința de a întreba nestandard.

e) Dacă discuția se blochează, profesorul o va reanima prin întrebări.
f) Lăsîndu-i pe studenți să facă declarații şi evitînd el însuşi acest tip de intervenții, profesorul rezumă cele afirmate de studenți şi formulează probleme certe, astfei demonstrîndu-le, în permanență, un model de comunicare eficientă.
g) Semnalele nonverbale pe care le utilizează profesorul-dirijor trebuie să fie familiare grupului şi să stimuleze desfăşurarea discuției, nu să o blocheze. în afară de semne general acceptate de a oferi cuvîntul sau de a opri pe cineva dintre vorbitori, poziția şi mişcările mîinilor, expresia feței, imaginile iconice trebuie să fie elocvente şi descifrabile, pentru a cere clarificări şi a încuraja, pentru a ajuta să se găsească un cuvînt potrivit etc.
h) Pauzele care se lasă după întrebări mai complicate sînt un imbold pentru a medita, a căuta răspunsul, a aborda sub alt unghi subiectul. Condiții

- Profesorul trebuie să evite a face declarații proprii.
- Grupa este aşezată în formă de cerc. **(45)**

Eu cercetez

Scopul utilizării

Tehnica urmăreşte personalizarea cercetării prin elaborarea de către studenți a unor teze de cercetare — eseuri structurate, urmărind procedeul cercetării de Ia personal Ia impersonal. Aplicarea ei constituie etapa de reflecție a unui proces de realizare a sensului de lungă durată. Cercetarea presupune muncă intelectuală îndelungară şi se va solda cu o lucrare de portofoliu.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

Este o activitate care nu se realizează în sala de curs.
Necesită timp special alocat doar prezentarea lucrărilor.

Resurse

Hîrtie şi instrumente de scris.
Fiind o investigație de lungă durată, este bine să se țină un jurnal special.

Algoritmul utilizării

a) Studenții realizează o cercetare, prezentată sub formă de referat, teză etc.
b) Profesorul care dirijează realizarea acestor lucrări formulează sarcina de a se aplica şi tehnica eu cercetez.
c) Paralel cu cercetarea propriu-zisă, studenții sînt rugați să scrie - aparte -un fe! de istorie, un CV al investigației realizate.
d) Profesorul le oferă cîteva repere pentru a ține acest jurnal al cercetătorului:

- Despre ce scriu?
- De ce mă interesează acest subiect?
- Ce vreau să aflu în mod special despre el?
- Ce spun specialiştii despre acest subiect?
- Ce informații am găsit în literatura de specialitate despre el?
- Ce gînduri îmi vin în legătură cu subiectul, pe măsură ce se aprofundează cercetarea?
- Care este cel mai important lucru pe care l-am aflat în legătură cu acest subiect?

e) Textul din jurnal va fi prezentat o dată cu investigația şi profesorul va decide care dintre lucrările realizate vor fi audiate de către toți.

Variațiuni

- Dacă se realizează o investigație de grup, studenții au roluri diferite, unuia dintre ei revenindu-i roiul de a completa jurnalul. **(46)**

Găseşte pe cineva care...

Scopul utilizării

Studenții învață unii de la alții să fie aclivi, împărtăşiri du-şi ideile, discutînd concepțiile- Greşelile sînt corectate imediat, interacționînd cu alții pentru a găsi răspunsuri. Studenții pleacă acasă cu un ghid de studiere.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

25-30 de minute.

Resurse

Foaia cu întrebări.

Algoritmul utilizării

1. Fiecare student primeşte cîte o foaie, pe care sînt scrise întrebări. Apoi umblă prin auditoriu şi caută un coleg care ştie răspunsul Ia cel puțin o întrebare. în timp ce colegul îi răspunde oral, el face notițe.
2. Partenerul citeşte ce a scris primul şi semnează dacă este de acord cu cele enunțate.
3. Se schimbă cu rolurile. După ce ambii au răspuns la cîte o întrebare, îşi caută alți parteneri,
4. Activitatea se termină atunci cînd toți au răspunsurile scrise în foaia lor.
5. Profesorul organizează o discuție în timpul căreia studenții îşi examinează răspunsurile notate. Scopul ei este ca studenții să corecteze toate greşelile în foaia lor şi !a plecarea din auditoriu să posede un bun ghid de studiere.

Variațiuni

• Tehnica poate fi utilizată la toate etapele cadrului de învățare, fiind diferit
doar numărul de întrebări, tipul lor şi timpul acordat pentru comunicare.
Răspunsurile pot fi notate într-un grafic conceptual.
Găsiți cuvîntul-țintă

Scopul utilizării

Este o tehnică inspirată din exercițiile matematice, subordonate îndemnului găseşte numărul-țintă. Obiectivul urmărit prin aplicarea acestei tehnici constă în **(47)**

dezvoltarea atenției şi a spiritului de observație, exersarea operațiilor de analiză şi sinteză, a capacității de presupunere şi discernămînt, a abilității de a răspunde univoc şi laconic la întrebări clare.

Nr.de studenți

6-12; dacă sînt mai mulți, se împart în echipe.

Timp

3-5 minute pentru un cuvînt.

Algoritmul utilizării

a) Deoarece esența tehnicii vizează descoperirea unui cuvînt prin indicii discutate, profesorul pregăteşte prima exersare a tehnicii, alegînd un cuvînt relevant pentru disciplina pe care o predă sau subiectul orei de curs respective.
b) Studenții sînt familiarizați cu regulile ce urmează a fi respectate.
c) Profesorul, singurul care ştie cuvîntui, răspunde doar prin da/nu la întrebările formulate de studenți.
d) Obiectivul este să se formuleze corect întrebările, ținînd cont de toate întrebările şi răspunsurile precedente, triind informația, astfel îneît să se ajungă cît mai repede Ia cuvîntul-țintă.
e) La descoperirea cuvîntului, se debrifează întreg procesul, urmărindu-sc întrebările decisive şi cele ce nu au avut nici un impact asupra activității.

f) Dacă situația o cere, se discută cauzele dificultăților de răspuns, a dublării întrebărilor etc.

Condiții

•• întrebările se adresează pe rînd, în funcție de răspunsul la cele precedente, pentru a nu le repeta.

• Regula generală este să se răspundă doar prin da/nu la orice întrebare.

• Dacă întrebarea este formulată în aşa fel mcît răspunsul solicitat să fie altul decît da sau nu, ea este ignorată.

• Se operează doar cu sensurile directe ale cuvintelor {dacă nu s-a menționat în special o altă posibilitate).

• Pentru început, se poate preciza domeniul din care provine cuvîntui.

• Dacă jocul iniră în impas, cei care îl conduce poate da un indiciu. Variațiuni

• Odată asimilat ca tehnică, jocul poate continua în cadrul echipelor, între echipe, în perechi.

• Aplicarea tehnicii poate porni de la termenii dintr-un domeniu, de la o serie de cuvinte sau termeni dați de profesor. **(48**)

Generalizarea categorială

Scopul utilizării

Tehnica se aplică pentru sistematizarea informației sau ideilor, care se lansează în procesul discuțiilor de grup, în brainstorming etc. La încheierea unei etape, de acumulare a informațiilor sau a ideilor, studenții trebuie să observe şi să evidențieze raportarea lor la anumite categorii logice. Enunțul aleatoriu reclamă o reformulare, compatibila cu înregistrarea informației şi comodă pentru a se reveni la ea. Este importantă atît formula propriu-zisă, cît şi categoriile adiacente/ subordonate subiectului, pe care le vor deduce studenții. Se aplică la etapele evocare şi realizare a sensului.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

25-45 de minute:

10-15 minute pentru lansarea ideilor sau actualizarea informațiilor.

15-30 de minute pentru sistematizarea informației sau a ideilor.

Resurse

Tablă şi cretă sau foi de poster şi markere.

Algoritmul utilizării

Etapa I

a) Organizarea unei discuții sau a unui brainstorming pentru acumulare.

b) înscrierea tuturor informațiilor relevante şi a ideilor valoroase într-o formă acceptabilă.

Etapa II

a) Detectarea categoriilor potrivite pentru fiecare dintre ideile şi informațiile înscrise.

b) Repartizarea tuturor informațiilor respective în n categorii. Variaținni

• Cînd studenții au abilitatea formată, se poate organiza lucrul în grupuri/ echipe, rezervînd timp pentru confruntarea variantelor, bunăoară prin tehnica unu! stă, ceilalți circulă.

• Poate fi îmbinată cu clustering, constituind prima etapă de creare a **(49)**

Ghidul pentru învățare

Scopul utilizării

Ghidul pentru învățare îi ajută pe studenți să cerceteze modele complicate de gîndire şi să descopere idei subtile. Ca tehnică de lectură, procedeul se poate aplica la etapa realizarea sensului şi în lipsa profesorului.
Esența lehnicii constă în confruntarea unui şir de întrebări elaborate anterior cu textul care conține răspunsul la aceste întrebări. Este o tehnică eficientă de promovare a gîndirii critice, devenind un stimulent pentru discuții şi dezbateri, dar nu pentru detectarea adevărului în ultimă instanță.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

45-75 de minute:
15-30 de minute pentru lectura textului şi găsirea răspunsurilor.
30-45 de minute pentru discutarea răspunsurilor oferite.

Resurse

Un text ştiințific, relevant pentru subiectul abordat.
Un set de întrebări asupra lui.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregăteşte un text ştiințific pentru lectură independentă şi un set de întrebări asupra lui.
b) Studentul parcurge independent textul şi încearcă să răspundă la toate întrebările formulate.
c) Ulterior, evaluarea se va face prin discuții, prin diferite activități de învățare, în funcție de obiectivul profesorului.

Condiții

• Setul de întrebări va conține diverse formule interogative, într-o ordine arbitrară. Se recomandă ca întrebările să-1 facă pe student să gîndească, nu doar să găsească răspunsul literal la o întrebare standard.

Variațiuni

• Evaluarea acestui tip de activitate se poate face prin tehnica interviul In trei trepte.
• întrebările pentru ghid pot fi formulate pe niveluri (interogare multiprocesuală).
• După lectura individuală a textului, studenții pot formula răspunsuri în grupuri mici (2-4 persoane). **(50)**

Gîndeşte-perechi-prezintă (GPP)

Scopul utilizării

GPP este o tehnică de participare la discuții şi de formulare în pereche a unei atitudini. Ea se combină cu alte tehnici de învățare şi prezentare a soluțiilor, cu hra>nstorming-n\ în perechi.
Se aplică la etapele evocare sau reflecție.

Nr. de studenți

Orice număr par de studenți.

Timp

10-20 de minute:
3-5 minute pentru formularea şi înscrierea opiniei individuale.
3-5 minute pentru discuție în perechi.
Cîte 1-2 minute pentru prezentări din partea fiecărei perechi.

Resurse

Hîrtie şi instrumente de scris.

Algoritmul utilizării

a) Studenții sîm împărțiți în perechi.
b) Studenții sînt rugați să se gîndească 3-5 minute asupra unei probleme, să-şi formuleze în scris opinia, să-şi amintească şi să descrie individual o
■ experiență.

c) Textul fiind elaborat, partenerii îşi prezintă reciproc informaţia,
d) Perechea discuta ambele păreri/experienţe/texte şi, în consecinţă, formulează o alocuţiune comună, pe care o prezintă comunităţii de instruire.
e) Profesorul asculta o parte din perechi sau dă cuvîntul tuturor.
f) Discutarea opiniilor ar putea să se producă la încheierea tuturor prezentărilor.

Condiţii

• Activitatea individuală (de examinare a problemei şi de scriere) este obligatorie.

• O pereche poate face o singură prezentare, elaborată de comun acord, în cazul cînd perechea nu a putut conveni pentru o prezentare comună, profesorul are tot dreptul să nu dea cuvîntul nici unuia dintre studenţi.

Variaţiuni

• Dacă numărul de studenţi este prea mare, GPP poate să nu se soldeze cu prezentarea în faţa întregii asistenţe, ci să continue cu prezentarea în grupuri de **(51)**

4-8 persoane/2-4 perechi. în acesl caz, prezentarea în plen se va face din partea grupului, care va alege o variantă din cele ascultate sau va elabora una optima.

• Dacă studenţii au viteză diferită de muncă, profesorul poate forma perechi la pasul al doilea: studentul care a scris se ridică şi face pereche cu următorul care şi-a terminat tema; în acest mod, cei care lucrează mai încet nu sînt grăbiţi de partenerii lor, iar cei care lucrează repede au mai mult timp pentru discuţie şi cercetare. în acest caz, nu vom limita timpul pentru scriere individuală la 3 minute, ci vom lăsa ca grupul să se autoregleze în realizarea activităţii.

• O variantă a tehnicii apare cu numele deformulaţi-comwiicafi-ascultaţi-creaţi, activitate în care partenerii formulează răspunsuri individuale, apoi le comunică partenerului, îl ascultă pe acesta şi, în final, creează împreună cu partenerul, ca urmare a discuţiilor, un răspuns sau o perspectivă nouă.

Graficul conceptual

Scopul utilizării

Aplicarea acestei tehnici la etapele realizarea sensului şi reflecţie este o cale de a organiza informaţia după o discuţie, atunci cînd pot fi comparate trei sau mai multe concepte/idei.

Nr. de studenţi

O grupă academică.

Timp

15-25 de minute:
5-10 minute pentru acumularea informaţiei.
10-15 minute pentru completarea tabelului.

Resurse

Tablă şi cretă sau foi de poster şi markere.

Algoritmul utilizării

a) Acumularea informaţiei care va fi analizată se poate face în baza unui clustering sau în rezultatul discuţiei.
b) Accentul se va pune pe formularea enunţului şi aranjarea informaţiei in graficul conceptual
c) Profesorul trebuie să fie sigur de rubricile enunţate: ce trăsături anume vor fi puse în relief şi ce concepte vor fi examinate în raport cu ele. **(52)**

d) După completarea graficului, el devine suport pentru discuţii/scriere despre problema abordată.

Condiții

• Graficul-tabel se constituie din coloane şi linii, pe verticală scriindu-se conceptele, fenomenele, iar pe orizontală - trăsăturile care se compară.

• Spre deosebire de analiza trăsăturilor semantice, în dreptunghiul respectiv se scrie enunțul-informație despre raportarea trăsăturii date la conceptul enunțat.

Trăsăturile	Conceptul 1	Conceptul 2	Conceptul 3
Trăsătura 1			
Trăsătura 2			
Trăsătura 3			

Variațiuni

• Graficul conceptual poate fi propus la etapa evocare. în acest caz, în rubrici vor fi notate cunoştințe şi presupuneri, discutate şi modificate pe parcursul etapelor realizarea sensului şi reflecție.

Graficul T

Scopul utilizării

Se proiectează pentru organizarea şi monitorizarea unei discuții în vederea formulării de concluzii, luării de decizii. Este o tehnică simplă şi accesibilă, de căutare a argumentelor şi de confruntare a pozițiilor.

Este aplicabilă atîî pentru probleme de ordin ştiințific, cît şi pentru discuții în baza lecturii unui text artistic sau publicistic.

Se recomandă la etapa evocare (pentru a scoate în evidență fațetele unei Probleme, a-i reliefa caracterul controversat) şi la etapa reflecție (pentru formularea atitudinii personale într-o problemă, elaborarea unor recomandări sau luarea de decizii).

Nr. de studenți

6-12; dacă grupa este mai mare, trebuie să se lucreze în echipe.

Timp

20-30 de minute: **(53)**

10-15 minute pentru completarea graficului.

10-15 minute pentru analiza argumentelor.

Resurse

Tablă şi cretă sau coli de poster şi markere.

Algoritmul utilizării

Etapa I:

a) Se formulează o problemă binară.

b) Se poate uliliza un tabel cu două coloane simetrice, conținînd, în stînga, partea afirmativă a binomului: da, bine, pro, forte, prioritate, iar în dreapta -partea negativă a binomului: nu, contra, puncte vulnerabile.

da, bine, pro, forte, prioritate	***nu, contra, puncte vulnerabile***

c) Studenții cercetează problema şi lansează argumente pentru ambele aripi ale graficului.

d) Se înscriu toate argumentele şi contraargumentele valide. Etapa II

a) Se examinează relația dintre argumente şi contraargumente.

b) Se bifează argumentul şi contraargumentul-pereche.

c) Se înscriu în continuare argumeme şi contraargumente care apar în procesul discuției.

d) Se estimează ponderea unei aripi a graficului.

e) Se formulează concluzia generală asupra problemei.

Condiţii

- Spre deosebire de brainstorming-ul clasic, nu se va insista pe spontaneitatea ideilor, ci pe valabilitatea lor ca argumente. De aceea, la început se vor acorda 3-5 min. pentru formularea individuală a argumentelor.
- Persoana care lansează argumentul îl califică drept pro sau contra şi îl formulează laconic.
- Completarea graficului se face în ordinea lansării argumentelor.
- Se urmăreşte ca argumentele să nu se repete, să nu se suprapună sau să se reformuleze.
- în procesul de analiză a argumentelor, acestea primesc indici de prioritate (cifre sau litere).

Variaţiuni

- După ce tehnica a fost asimilată, se poate organiza completarea graficului T în echipe sau grupuri de 5-6 persoane. **(54)**

- Discuţia se poate desfăşura pe parcursul procesului de completare a graficului sau la finele acestuia
- Poate fi utilizată şi în scop de evaluare.
- Pentru acumularea de argumente poate fi îmbinată cu tehnica pînza discuţiei.

Interogarea multiprocesuală

Scopul utilizării

Orice demers didactic, la fel ca orice discuţie, dezbatere, cercetare implică şi formularea unor întrebări. Măiestria de a lansa o întrebare adecvată situaţiei şi de a o valorifica din plin ar putea deveni un atu al celui care o posedă. Interogarea multiprocesualâ permite examinarea unui text sau a unei probleme urmînd paşii taxonomiei lui Bloom, adaptată de Sanders.

Privită ca tehnică ulterioară lecturii şi racordată la un text literar (mai rar publicistic sau ştiinţific), interogarea multiprocesuală apare ca o eşalonare firească a întrebărilor, printre care nu domină un anumit tip, iar întrebările literale sînt puse doar pentru a ne convinge că textul a fost citit atent şi conţinutul a fost înţeles.

Tipologia întrebărilor în cadrul interogării multiprocesuale este următoarea:

<u>întrebări literale</u>

Cer informaţii exacte despre cele prezentate în text. întrebările reclamă un efort minim din partea studentului, mobilizîndu-i atenţia, dar riscurile de a da un răspuns greşit sînt mari.

<u>întrebări de traducere</u>

Acestea necesită o modificare a informaţiei, o restructurare a ei, o reprezentare în alte imagini, transpunerea celor exprimate prin cuvînt în imagine sau a imaginii grafice in expresie verbală. Aceste întrebări creează o noua experienţă senzorială, care trebuie tradusă dintr-un limbaj în altul. Tot aici vom include şi întrebările prin care elucidăm semnificaţia unor detalii, explicarea unor cuvinte, semne şi simboluri.

<u>întrebări interpretative</u>

Cer descoperirea conexiunilor dintre idei, fapte, definiţii, valori. Studentul trebuie sâ-şi dea seama cum se leagă diverse concepte pentru a avea un sens. Aceste enunţuri interogative se vor structura pe relevarea unor legături şi pe necesitatea de a le argumenta. **(55)**

Studentul care are deja abilitatea de a interpreta textul este obişnuit să atribuie semnificaţii şi valori unor fapte, să admită şi să se confrunte cu posibilitatea de a interpreta divers/diferit aceleaşi fapte.

<u>întrebări aplicative</u>

Oferă posibilitatea de a rezolva probleme autentice, probleme de logică, sau de a dezvolta ideile sugerate, a explora suspansul. Răspunsurile la acest fel de întrebări cer o racordare a modalității de a gîndi logic la diferite situații din viața cotidiană.
Prin asemenea chestiuni, țintim, în mare măsură, şi obiectivele atitudinale. folosind textul ca pretext şi urzeală, pentru a țese o discuție.
întrebări analitice
Se formulează pentru a cerceta în profunzime textul, examinîndu-l din unghiuri diferite. Fiecare trebuie să aibă libertatea de a formula o idee, de a vedea lucrurile din diverse perspective, de a analiza minuțios problemele şi de a-şi expune logic argumentele şi contraargumentele.
Pentru un text literar, la această etapă începe analiza lui după caracteristicile de gen şi specie, apartenența la un curent literar etc.
întrebări sintetice
încurajează rezolvarea creativă, nestandard a problemelor. Pentru a răspunde la întrebările sintetice, studenții vor face apel la cunoştințele pe care le au şi la experiența, vor oferi scenarii de alternativă. întrebările de acest tip obligă studentul să se implice personal şi să propună o soluție, fără să o aibă de-a gata. Aceste întrebări vor viza mai mult reflecția, urmărindu-se de ce autorul scoate în evidență anumite detalii, insistă asupra unor momente.
întrebări evaluative
Reclamă aprecieri din partea studenților, urmînd ca aceştia să dea calificativele bun/rău, corect/greşii, în funcție de standardele definite de ei înşişi şî cu referire la un subiect studiat. Abordarea unor întrebări evaluative îi oferă studentului posibilitatea de a-şi personaliza procesul de învățare, de a-şi însuşi cu adevărat noile idei şi concepte, dar şi anumite valori etice.
Nr. de studenți
O grupă academică.
Timp
50-80 de minute:
10-20 de minute pentru lectura textului şi formularea întrebărilor.
20-30 de minute pentru discutarea întrebărilor.
20-30 de minute pentru oferirea răspunsurilor. **(56)**

Resurse
Text pentru lectură - cîte un exemplar pentru fiecare student. Fişe pentru formularea întrebărilor (cîte 3-5-7 de persoană). Algoritmul utilizării Prima aplicare a tehnicii
a) Profesorul pregăteşte textul pe care se va lucra şi îl distribuie studenților.
b) Studenți au timp suficient pentru lectura şi înțelegerea lui.
c) Deoarece e prima aplicare a tehnicii, studenților li se distribuie şi descrierea tipurilor de întrebări sau profesorul face o prezentare a acestora. Ulterior, ei vor cunoaşte tipologia interogării multiprocesuale şi vor opera independent cu termenii din domeniu.
d) Profesorul îşi elaborează a priori o listă de întrebări, prin care cuprinde tot spectrul de formule interogative şi le aranjează într-o ordine logică.
e) Profesorul enunță cîte o întrebare, îndemnîndu-i pe studenți să caute răspunsuri prin descifrarea textului, le permite să revină la text.
f) După ce s-a oferit răspuns la întrebare, se examinează întrebarea ca specimen: categoria din care face parte, modul în care a fost construită.
g) Participanții ia discuție vor avea posibilitatea să răspundă cît mai amplu şi cît mai complet la întrebări, iar profesorul nu va căuta un singur răspuns corect şi nu va grăbi demersul didactic. Abordarea firească a întrebărilor şi atmosfera de discuție, nu de examen sau interogatoriu, va da demersului un avantaj în ceea ce priveşte atingerea obiectivelor formative şi atitudinale.
Aplicările ulterioare
a) Studenții cunosc tipurile de întrebări şi sînt competenți în a le formula, de aceea - după lectura textului - sarcina pusă în fața lor ar putea fi cea de a formula întrebări de toate tipurile, examinînd textul în cele mai mici detalii.

b) Studenții ar putea fi împărțiți în perechi sau în grupuri, adresîndu-şi reciproc întrebări şi oferind răspunsuri.
c) Se recomandă utilizarea cît mai largă a verbelor din taxonomia lui Bloom în formulele interogative.
d) S-ar putea lăsa timp pentru înregistrarea întrebărilor şi a răspunsurilor.
e) Se pot proiecta lucrări scrise în baza textului. Este foarte uşor a scrie ulterior despre un text care a fost examinat în modul acesta.

Condiții

- Consecutivitatea întrebărilor- de la literale la evaluative - trebuie respectată, dat fiind că ea reflectă ordinea firească a operațiilor intelectuale.
- Tehnica se recomandă a fi aplicată consecvent, nu sporadic. **(57)**

Variațiuni

- Cînd abilitatea de a formula întrebări de toate tipurile devine operațională, studenții pot fi împărțiți în grupuri, fiecărui revenindu-i sarcina de a formula întrebări de un anume tip.
- Ulterior, formularea întrebărilor s-ar putea face nu pe un text, ci în raport cu o problemă care necesită examinare multilaterală.
- La fel, în locul textului ar putea să apară imagini vizuale — tablouri, fotografii, secvențe de film sau filme în întregime.
- Tehnica se poate utiliza pentru a descrie o excursie, o vizită la muzeu sau o experiență.

Interviul în trei trepte

Scopul utilizării

Este o tehnică de învățare prin colaborare, utilizată la toate etapele. în cadrul acesteia partenerii se intervievează reciproc în legătură cu un anumit subiect. Nr. de studenți Un număr divizibil la 3: 6-24.

Timp

Pentru evocare sau reflecție: 3-5x3 = 9-15minute. Pentru realizarea sensului:
10-15 minute pentru lectura textului şi formularea întrebărilor. Cîte 5-7 minute pentru un dialog = 15-21 de minute pentru o tură.
Un text pentru lectură şi intervievare.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul creează echipe de cîte 3 persoane, urmăreşte să se distribuie rolurile şi să se decidă asupra schimbărilor ulterioare de rol.
b) Dacă tehnica se aplică pentru evocare sau reflecție, se anunță subiectul asupra căruia vor discuta studenții.
c) Dacă tehnica se va aplica pentru realizarea sensului, profesorul va distribui textele care vor fi citite şi la care se vor adresa întrebări.
d) în timpul interviului (unul întreabă, altul răspunde), un al treilea membru al echipei exercită funcția de secretar şi înregistrează toate informațiile. **(58)**

Prin rotație, fiecare dintre participanți este şi intervievat, şi secretar, şi intervievator. Grafic, tehnica se prezintă astfel:
e) La primul pas, studentul A (reporterul) îl intervievează pe studentul B, iar C înregistrează în scris aspectele principale ale discuției.
f) Timpul pentru un interviu este limitat (3-5-7 minute).
g) Rolurile se schimbă şi A va fi secretar, B va intervieva, iar C va răspunde la întrebări.
h) La a treia treaptă a interviului, A răspunde la întrebări, B este secretar, iar
C pune întrebări.

Condiții

- Profesorul va încuraja formularea întrebărilor, uneori îi va delega secretarului sarcina de a înscrie toace întrebările adresate.

Variațiuni

- La sfirşit, este bine să se discute în plen cele mai interesante întrebări (din 3 interviuri ale unei echipe) sau să se facă o generalizare a celor învățate.

Intra-act

Scopul utilizării

Tehnica se utilizează pentru eficienți zarea discuțiilor în cadrul echipei, la etapa realizarea sensului. Ca tehnică eficientă de motivare pentru o comunicare corectă, intra-actul poate fi aplicat la orice materie de studii. Activitatea nu poate servi ca suport pentru evaluare, fiind o tehnică de motivare a comunicării eficiente, de soluționare a problemelor pe care le prezintă atît lucrul în grup, cît şi discuțiile în plen.

Nr. de studenți

Cîte 5-6 studenți în echipă.

Timp

30-40 de minute: **(59)**

5-7 minute pentni lectura textului.
15 minute pentru discuție.
5-7 minute pentru completarea chestionarului.
5-7 minute pentru verificare.

Resurse

Un text pentru discuție.
Foi cu grila de apreciere.

Algoritmul utilizării

Etapa 1

a) Activitatea porneşte de Ia un text necunoscut anterior, oferit pentru prima lectură, text care abordează probleme discutabile şi este suficient de transparent pentru studenți. Cu alte cuvinte, ei trebuie să poată înțelege şi discuta acest text, să vadă deschiderile problemelor enunțate, nu să-! învețe.

b) După o activitate de evocare potrivită cu textul dat, profesorul îl distribuie şi acordă timp pentru lectură. Este bine ca textul să fie publicistic, iar lectura să se facă independent.

Etapa II

a) Profesorul constituie echipe de cîte 5-6 studenți, care vor discuta textul.

b) Pomind de la întrebările sugerate de profesor, studenții discută în echipe textul/probiemele abordate în text şi soluțiile oferite de autor.

c) După ce expiră timpul pentru discuție în echipă, studenții trebuie să se repartizeze astfel încît membrii unei echipe să nu stea alături şi să nu mai comunice.

Etapa III

a) Fiecare student primeşte un chestionar, pe care îl completează individual, cu (+) sau (-), în dreptul afirmațiilor pe care le acceptă (+) sau nu (-).

d) Chestionarul va avea, pe orizontală, o serie de întrebări privind opinia colegului de echipă în legătură cu subiectul discutat.

e) După ce îşi marchează răspunsurile proprii, membrii echipei fac presupuneri asupra opiniei fiecăruia dintre colegi. în procesul dezbaterii, părerea fiecărei persoane trebuia să se fi făcut clară, iar cei implicați în discuție nu puteau să n-o remarce.

Etapa IV

a) După completarea chestionarului, echipele se reunesc şi se verifică (fără a se reitera discuţia) corectitudinea presupunerii astfel: fiecare îşi anunţă opţiunea, dar fără a reveni asupra afirmaţiei. Coincidenţa opiniei exprimate şi a presupunerii se punctează cu i pentru cel care a făcut presupunerea corectă. **(60)**

b) Se scorează chestionarul. Maximumul posibil, de exemplu, este de 12 puncte.
c) Profesorul se va informa asupra punctajului acumulat de fiecare. Dacă punctajul este mai mic de 50%, faptul trebuie să-1 atenţioneze pe profesor privind implicarea persoanei respective în activitatea de grup.
Condiţii
• Elaborarea chestionarului respectă următoarele cerinţe:
— Pe verticală vor fi atîtea rubrici cîţi membri ai echipei sînt, fiecare va trece în ele, numele persoanelor cu care a colaborat, prima dintre coloane rezervîndu-şi-o sie.
Chestionarul pentru completare va arăta astfel:

Persoane	Răspuns propriu	Răspunsul presupus al colegului NN	Răspunsul presupus al colegului NN	Răspunsul presupus al colegului NN
Întrebarea/afirmaţia 1				
Întrebarea/afirmaţia 2				
Întrebarea/afirmaţia 3				
Întrebarea/afirmaţia 4				

• Aşezarea studenţilor în echipe şi completarea independentă a chestionarelor reclamă circulaţia studenţilor prin sala de studii.
• Completarea chestionarului se face individual şi în linişte totală. Varia ţiuni
• Tehnica intra-act se poate aplica pentru o discuţie a problemei, fără lectura textului, mai ales în cadrul unor seminarii pentru care studenţii erau obligaţi să citească diferite materiale la subiect.
• în aceeaşi tehnică se poate analiza spectrul de soluţii pentru o problemă ce ţine de subiectul discutat la seminar.

Investigaţia de grup

Scopul utilizării
Este o tehnică de muncă intelectuală, binevenită pentru seminarii speciale, Pentru elaborarea tezelor şi a referatelor. Aplicarea ei are în obiectiv atît formarea unui stil intelectual personal în cadrul cercetării, cît şi dezvoltarea abilităţilor de **(61)**

a lucra într-un colectiv de creaţie şi de a face prezentări. De asemenea, obiectivul aplicării investigaţiei de grup poate fi producerea textelor ştiinţifice proprii la cursurile metodologice de iniţiere.
Nr. de studenţi
O grupă academică.
Timp

Activitatea se poate proiecta pentru mai multe zile/ore consecutiv şi, în combinare cu alte tehnici, să constituie esenţa unui curs întreg.

Resurse

Materiale necesare pentru cercetare constînd din literatura ştiinţifică recomandată, baze de date destinate pentru experimentare.

Algoritmul utilizării

Etapa I

a) Profesorul identifică şi anunţă subiectul sau subiectele de cercetare, interesante şi relevante pentru disciplina dată.

b) Profesorul pregăteşte şi pune la dispoziţia studenţilor suficiente surse/ materiale pe care se va sprijini cercetarea.

c) Profesorul anunţa tema şi indică sursele de cercetare.

d) Studenţii consultă sursele, determină compartimentele ce vor fi cercetate şi formulează întrebări la care urmează să găsească răspuns.

Etapa II

a) Studenţii se organizează în grupuri de cercetare şi elaborează un plan al investigaţiei.

b) Profesorul monitorizează activitatea de investigaţie 3 studenţilor, se informează şi se convinge că au fost cuprinse toate aspectele problemei.

c) în caz de necesitate, profesorul va interveni, va sugera ce aspecte mai pot fi abordate.

d) Cercetarea durează mai multe zile şi se încheie prin prezentări în fala grupei. Prezentările trebuie să fie interactive şi interesante, cu implicarea tuturor membrilor.

e) După prezentări, se discută modul în care s-a lucrat, se generalizează investigaţia comună.

Condiţii

- Toţi studenţii din comunitatea de instruire trebuie să se încadreze într-un grup de lucru.
- La formarea grupurilor de lucru profesorul stabileşte limita cantitativă, împărţind echitabil grupa academică. **(62)**

în căutarea autorului

Scopul utilizării

Obiectivul activităţii este dezvoltarea abilităţilor de analiză şi sinteză a fenomenelor culturale. Lectura in atelier, ghidată şi dirijată de profesor, pune în prim-plan întrebări legate de identitatea autorului. Pe măsură ce se aplică tehnica dată, pe texte necunoscute şi fără a anunţa numele autorului, se va face descifrarea detaliilor din care s-a "văzut" acesta. De regulă, se aplică la etapa evocare.

Nr de studenţi

O grupă academică.

Timp

30-40 de minute.

Resurse

Un text artistic sau publicistic necunoscut studenţilor (nestudiat).

Algoritmul utilizării

a) Studenţilor Ii se distribuie un text nu prea mare şi li se propune sâ-1 citească.

b) După ce textul a fost citit, în decurs de 3-5 minute ei trebuie să scrie ce cred despre autor, apoi să discute în tehnica gîndeşte - perechi - prezintă.

c) Profesorul formulează şi notează o serie de întrebări:

- Ce aţi dedus despre autor?
- Ce vîrstă are?
- Este bărbat sau femeie?
- Cînd (în ce ani sau secol) e scris textul?
- De ce etnie ţine scriitorul? etc.

d) Studenții își citesc afirmațiile și argumentele. Se insistă asupra indiciilor textuale ale vîrstei, etniei, epocii etc.
e) Profesorul dirijează discuția. La momentul potrivit, subliniază unele detalii din text pe care nu le-au observat sau nu le-au scos în evidență vorbitorii.
f) Cînd argumentele se epuizează sau discuția devine ineficientă, profesorul divulgă personalitatea autorului și oferă date din biografia lui.
g) Studenții recitesc textul, găsesc argumente care le-au scăpat inițial, apoi generalizează investigația.

Condiții

• Textul trebuie ales cu grijă, astfel încît să nu anunțe prea explicit autorul, să nu fie nici rodul unei ficțiuni (cînd autorul este confundat cu personajul pe care îl creează), dar nici total lipsit de indicii asupra paternității. **(63)**

• După încheierea discuției, se vor face presupuneri nominale.
• Numele autorului și datele lui biografice (dacă e nevoie de ele) se vor pTezenta în mod obligatoriu la finele activității.

Variațiuni

• Dacă o permite specificul disciplinei, în locul textului poate fi luată imaginea unei opere de artă, a unui ansamblu arhitectural, o reproducere de tablou sau o bucată muzicală.
• în cazul specialităților de creație, se poate utiliza ca obiect de cercetare un produs (text, tablou ctc.) oferit de studenții înșiși.
• Poate fi aplicată la studierea documentelor istorice.

Jig-saw/Mozaic/Zigzag

Scopul utilizării

Este o tehnică de învățare prin colaborare a subiectelor de natură teoretică. Se poate aplica pentru cercetarea unui material amplu, de proporții. Obiectivele atitudinale urmărite prin aplicarea acestei tehnici sînt educarea responsabilității și dezvoltarea abilităților de prezentare.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

80 de minute.

Resurse

Textul de studiat, multiplicat și segmentat în n părți.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregătește un text științific și îl împarte in cîteva fragmente (3-4), relativ independente.
b) Se formează cîteva echipe de bază cu același număr de persoane (3-4).
c) în cadrul echipei, fiecare student are un număr ce corespunde sarcinii pe care o va realiza (fragmentului pe care îl va citi, problemei pe care o va cerceta).
d) Studenții din diferite echipe se întrunesc într-un grup de experți, citesc, discută și convin asupra felului în care vor prezenta partea lor din subiectul **(64)**

e) Sarcina fiecărui student este să înțeleagă foarte bine materialul și să structureze adecvat modalitatea de predare. Este important ca fiecare să-și dea seama că în grupul de bază ei nu sînt dublați de nimeni și rănim singurii responsabili de predarea unei porțiuni a textului sau de elucidarea unui subiect.
f) Strategia și tehnicile de predare rămîn la latitudinea grupului de experți.

g) Cînd grupurile de experți și-au încheiat lucrul, fiecare expert se înioarce la grupul său inițial și predă porțiunea ce i-a revenit.
h) în procesul predării, colegii îi adresează expertului întrebări de clarificare,
discută și elucidează toate nedumeririle,
i) După ce a terminat de explicat, expertul formulează întrebări asupra subiectului, pentru a se convinge că informația a fost asimilată,
j) Pentru a se asigura că informația se transmite corect, profesorul va monitoriza predarea și va interveni acolo unde înaintarea este anevoioasă.
k) Dacă o permit condițiile, profesorul evaluează însușirea subiectului și
calitatea muncii experților.

Condiții

• Aplicarea tehnicii jig-saw presupune o distribuire a funcțiilor în cadrul echipei/grupuiui, care se va constitui dintr-un număr de membri egal cu numărul de părți în care a fost divizată materia de studiu.
• Este oportun ca numărul experților să nu fie mai mare de 4. Dacă sînt 6 persoane, se formează cîte 2 grupuri de studenți cu aceiași număr, experți în problema dată.
• Toți studenții au acces la întreg textul, nu numai Ia fragmentul lor. Variațiuni
• Poate fi un singur text (și atunci toți studenții vor citi textul integral), dar, păstrindu-se roiuriie de experți, aceștia vor primi fișe cu 3-4 întrebări la care vor căuta răspunsuri împreună. Alternativa este ca experții să se documenteze din surst- diferite.
• Cînd sînt stabilite răspunsurile, membrii grupului de experți ie notează și au grijă de formulări.
• Experții revin la grupurile inițiale și prezintă răspunsurile la întrebările de pe fiecare fișă.
• Poate fi îmbinată cu tehnica graficul conceptual. **(65)**

Lectura ghidată

Scopul utilizării

Lectura ghidată este o tehnică de lucru pe un text narativ, care nu a fost citit anterior și care, prin subiectul lui captivant, trebuie să-i motiveze pe cititori să lanseze diverse presupuneri. Activitatea se va subordona obiectivului de a-i face pe studenți cititori pasionați și de a Ie forma abilități de analiză și reflecție critică.

Nr. de studtnți

O grupă academică.

Timp

30-40 de minute.

Resurse

Un text narativ nestudiat, fragmentat.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregătește din timp un text narativ, pe care l-ar putea distribui studenților.
b) După ce se desfășoară evocarea - vizînd autorul, epoca sau problema - se distribuie textul sau, dacă e posibil tehnic, doar primuf fragment al acestuia.
c) Studenții sînt rugați să citească concomitent fragmentul sau, dacă au textul integral, doar pînă la prima oprire indicată.
d) Cînd sarcina este realizata, profesorul adresează citeva întrebări, mai ales în legătură cu sentimentele pe care le-au trăit la lectura textului și cu privire la reperele tematice din primul fragment.
e) Este important ca întrebările să fie puse pe rind, iar profesorul să nu aprecieze pe loc și categoric răspunsurile.
f) La încheierea discuției, se anunță lectura pasajului următor. Studenții citesc pînă la o nouă oprire, apoi profesorul reia discuția prin cîteva întrebări specifice, îndemnîndu-i să facă presupuneri despre ce se va întîmpia ulterior.

g) Procedura se va repeta pînă se vor citi toate fragmentele. Seria de întrebări va fi de fiecare dată alta, în legătură cu bucata citită. Bunăoară, înainte de a citi ultimul fragment, profesorul va solicita predicțiuni asupra deznodămîntului acestui text.
h) După lectura întregului text, se va relua discuția privind detaliile relevante. Acum - cînd deznodămîntul este cunoscut - se va insista asupra cuvintelor şi enunțurilor care le-ar fi putut sugera. **(66)**

Condiții

• Dimensiunile textului trebuie să fie rezonabile pentru a se realiza lectura ghidată la o activitate, de asemenea, trebuie să existe posibilitatea de a fragmenta şi de a citi pe rind pasajele textului.
• Fragmentarea textului se va efectua în cele mai acute momente ale subiectului.

Variațiuni

• Profesorul citeşte fragmentele în glas.

Lectura intensivă

Scopul utilizării

Lectura intensivă este o tehnică de lucru pe textul ştiințific, avînd drept obiectiv formularea unor întrebări Ia care se va căuta un răspuns în timpul citirii. Tehnica respectă etape le-cadru şi în etapa pregătitoare - evocare ~ se stabileşte o sarcină ce ar focaliza atenția panicîpanți lor asupra materialului ulterior. Spectrul de strategii posibile pentru evocare este vast, ele puțind fi combinate.

Nr de studenți

O grupă academică.

Timp

25-30 de minute.

Resurse

Un text ştiințific de 2-3 pagini.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregăteşte un text ştiințific şi îl împarte în cîteva fragmente, astfel ca lecturarea fiecăruia să nu depăşească limita de 10 min-, dar şi să se păstreze structura logica a textului.
b) Se realizează un exercițiu de evocare, cum ar fi: faceți o listă în tehnica GPP...
c) Studenții îşi prezintă listele (2-3), pe marginea cărora se discută,
d) Avînd la îndemînă lista elaborată, studenții citesc textul/fragmentul.
e) Urmează realizarea sensului - lectura parțială a textului, după care se verifică:
- Dacă s-a atestat răspunsul la întrebări; **(67)**

Dacă informația din text coincide cu ideile anterioare ale studenților.
f) După lectură, studenții îşi revăd listele.
g) Activitățile se reiau în aceeaşi consecutivitate pentru următorul fragment (următoarele fragmente), modificîndu-se doar tehnicile de evocare şi reflecție.
Tehnica lectură intensivă are eficiență pentru diferite materii.

Condiții

• Respectarea obligatorie a etapelor cadrului ERR.
• Lectura parțială a textului nu durează mai mult de 15-20 de minute. Variațiuni
• Lectura poate fi înlocuită cu o mică prelegere a profesorului.

Lectură In perechi. Rezumate în perechi

Scopul utilizării

Tehnică se foloseşte pentru lectura unui text ştiinţific ce conţine informaţii complicate sau numeroase, în cadrul realizării sensului. Este aplicabilă şi în afara orelor de curs, în pregătirea pentru discutarea unor subiecte care necesită lectura unui număr mare de texte sua a unui text de dimensiuni mari.

Nr. de studenţi

O grupă academică, preferabil cu număr divizibil la 8.

Timp

în funcţie de volumul textului (25-40 de minute: 15 pentru lectură, 20-25 -pentru interviu şi prezentări).

Resurse

Texte adecvate, relativ independente, împărţite echitabil în fragmente.

Coli de poster şi markerc pentru prezentări.

Algoritmul utilizării

Etapa I

a) Studenţii formează perechi constante pe tot parcursul orei.

b) Fiecare pereche primeşte un număr de ordine, de la 1 la 4.

c) Profesorul pregăteşte un text pe care îl împarte în 4 fragmente. **(68)**

d) Fiecare pereche va lucra doar pe un fragment,

e) Fiecare pereche cu numărul 1 va colabora ulterior cu o pereche cu numărul 2, cu o pereche cu numărul 3 şi una cu numărul 4.

f) în fiecare pereche se distribuie două roluri: cel de reporter şi cel de interlocutor

Etapa II

a) Studenţii citesc fragmentul care le revine şi se pregătesc să rezume informaţia, să pună întrebări şi să răspundă la ele.

b) în continuare, studentul cu rol de reporter relatează cu propriile cuvinte despre ce a fost vorba în fragment.

c) Studentul cu rol de interlocutor, care de asemenea a citit fragmentul, îl ascultă cu atenţie pe partenerul său şi îi pune întrebări, pentru a extrage cît mai multe informaţii.

d) Apoi se schimbă rolurile şi activitatea se reia.

e) Fiecare pereche urmează să prezinte grupului despre ce a fost vorba în secţiunea ce i-a revenit şi să răspundă Ia întrebările colegilor.

f) Profesorul alege cine va prezenta grupului fragmentul, nominalizîndu-se o pereche, şî ambii parteneri se implică în predare.

g) Studenţii decid asupra felului în care vor prezenta informaţia {în ce formă grafică, cu ce mijloace etc.) şi confecţionează materialele necesare.

Condiţii

- Toţi trebuie să lucreze în acelaşi ritm şi să respecte timpul ■acordat pentru lectură.
- Nimeni nu se poate eschiva de la activităţi. Variaţiuni
- Se poate cerceta o problemă din surse diferite (articole de revistă, de dimensiuni rezonabile), dacă acestea nu se contrazic, ci se completează reciproc.

Linia valorii

Scopul utilizării

Tehnica se aplică pentru aprecierea individuală, personalizată a unui subiect luat în discuţie. Este adecvată atît pentru evocare cît şi pentru reflecţie. Atitudinal, se poate urmări educarea toleranţei şi a flexibilităţii în exprimarea opiniilor faţă de o problemă controversată. Este utiiă la evidenţierea nuanţelor, a poziţiilor extreme. **(69)**

Nr. de studenți
O grupă academică.
Timp
10-15 minute.
Resurse
Spațiu prin care se pot mişca studenții.
Algoritmul utilizării
a) Profesorul pune în discuție o problemă a cărei soluționare poate să se încadreze între două extreme.
b) Se enunță problema şi se determină afirmațiile diametral opuse, care ar putea fi soluții pentru subiectul dat.
c) Studenții reflectează asupra subiectului, îşi determină poziția şi, facultativ,
d) Se stabileşte un loc în spațiu unde se va construi linia valorii şi se marchează convențional punctele diametral opuse.
e) Fiecare student îşi găseşte poziția în spațiu vs aprecierea personală pe care o dă subiectului discutat.
f) Studenții discută, pentru a-şi stabili/verific a poziția, în funcție de afirmația vecinilor din dreapta şi din stînga.
g) Linia se poale modifica pe parcursul discuției dintre studenți.
h) Pentru ca studenții cu opinii divergente sâ-şi poată discuta afirmațiile, linia se "fringe" la mijloc şi fiecare discută cu persoana de vizavi.
i) La încheierea activității, studenții îşi pot schimba atitudinea față de subiectul în discuție şi locul în spațiu.
Condiții
•Subiectul pus in discuție irebuie să fie interesant şi relevant pentru studenți aici şi acum.
• Fiecare persoană decide singura unde se va plasa.
• Nimeni nu are voie să modifice aşezarea în spațiu a participanților.
• Discuția dintre participanți trebuie să fie una reală, nu mimată sau superficială.
• Insistați la evidențierea nuanțelor pentru evitarea grupării în trei poziții: pro, contra, centru.
• Fiecare student trebuie să aibă argumente pentru plasarea sa în spațiu.
• Dacă opiniile mai multor studenți coincid, persoanele respective vor forma o coloană în linie.
(70)

Variațiuni
• Dacă spațiul nu permite mişcarea studenților, linia se poate substitui prin imaginea ei (pe tablă sau poster) şi studenții îşi marchează poziția grafic sau prin fişe cu lipici.
• Utilizarea tehnicii pentru evocare ar putea fi urmată de analiza unui material ce conține informații şi argumente ştiințifice, care vor modifica opțiunile inițiale ale studenților.
• Utilizarea tehnicii pentru reflecție, după discutarea unor probleme, este binevenită pentru concluzionați asupra subiectului discutat.
• Pentru ca discuția să fie antrenantă, se pot opera şi alte modificări ale liniei.

Manuscrisul pierdut

Scopul utilizării
Tehnica manuscrisul pierdui este una complementara oricărei alte tehnici de scriere şi redactare şi poate fi aplicată, preponderent, la etapa reflecției. Ea reclamă deschiderea altor perspective asupra problemei despre care s-a scris deja şi producerea unor lucrări calitativ noi în comparație cu textele scrise anterior. Manuscrisul pierdui se proiectează pentru crearea oportunității de a vedea şi altfel, decît şablonard, lucrurile, pentru renunțare la reproducerea unei informații asimilate.

Nr. de studenți
O grupă academică.
Timp
20-30 de minute.
Resurse
Foi detaşabile pe care se va scrie textul.
Algoritmul utilizării
a) După ce s-a elaborat un text (în cheie de freewriting, agenda cu notițe paralele, imaginație ghidată, maraton etc.) şi s-au citit şi discutat mai multe variante ale acestuia, profesorul adună lucrările.
b) Fără a le restitui, dar şi fără a fi anunțat în prealabil, solicită să se mai scrie o dată varianta finală a textului, fără a repeta toți paşii premergători.
c) în atelierul de scriere se simulează situația bine cunoscută în lumea celor care scriu: s-a pierdut manuscrisul, deci el trebuie reconstituit. **(71)**

d) Profesorul restituie lucrările şi le permite studenților să-şi compare textele.
e) Se discută modificările şi inovațiile variantelor II ale textelor. Condiții
• La lansarea activității, toți studenții trebuie să aibă un text scris la subiectul dat.
• Pentru producerea altei variante, studentul are doar foaia şi stiloul; nu poate utiliza maculatoare şi notițe de la lucrarea precedentă.
• Studenții sînt atenționați că nu trebuie să-şi amintească textul pe care l-au scris ei şi să-l reproducă, ci trebuie să scrie un alt text, să valorifice alte aspecte ale problemei, să o vadă din altă perspectivă.
• La expirarea timpului, se vor citi citeva lucrări. E bine să citească atît persoane care au prezentat şi alte variante, cît şi studenți care nu au citit încă.
Variatiuni
• Profesorul poate verifica şi evalua o variantă a textului sau ambele variante.
• Dacă grupa academică este mare, studenții vor lucra în echipe de cite 6-8 persoane şi fiecare va trebui să citească şi să prezinte textele produse.
• Dacă disciplina şi managementul timpului o permit, se poate face o analiză minuțioasă a procesului de scriere a variantei'II a textului.

Maratonul de scriere

Scopul utilizării
Maratonul de scriere este o tehnică de elaborare a textelor cu parametrii indicați, necesitînd mult timp şi o pregătire detaliată. Obiectivul aplicării acesteia constă în producerea textului coerent de ficțiune (imaginativ) şi vizează examinarea multiaspectuală a unei probleme, realizarea unui subiect din perspective diferite.
Nr. de studenți
O grupă academică.
Timp
80-90 de minute. **(72)**

Resurse
Seturi de întrebări, instrumente de scris. Algoritmul utilizării
a) Profesorul formulează un subiect de scriere, care se pretează abordării din diverse perspective şi care este compatibil cu disciplina predată.

b) Se anunță subiectul, se dau parametrii textului de ficțiune (persoana sau persoanele, timpul, locul, activitățile sau problemele persoanelor).
c) Profesorul lansează sau înscrie o serie de întrebări prin care va ghida imaginația studenților.
d) Se acordă timp pentru scrierea primului pasaj (7-10 minte) şi se creează condiții optime pentru declanşarea imaginației.
e) La expirarea timpului, se citesc unele lucrări.
f) Profesorul schimbă parametrii (alte persoane sau alt timp, sau în alt loc etc.)
g) Se reiau paşii c, d, e.
h) Se face a doua schimbare a parametrilor.
i) Se reiau paşii c, d, e.
j) Se discută textele produse, eventual se face unul singur din cele trei texte disparate sau se dezvoltă unul dintre ele.

Condiții

- Schimbarea parametrilor se va efectua într-o consecutivitate logică şi în aceeaşi direcție (schimbarea se va face numai în raport cu unul dintre parametri).
- Toți trebuie să scrie.
- Se citesc textele scrise, nu se discută oral subiectul. Variațiuni
- Scrierea poate fi înlocuită prin desen.

Masa rotundă - cercul

Scopul utilizării

Tehnica masa rotundă (în varianta scrisă) - cercul (în varianta orală) se construieşte pe principii similare braimvriting-ului sau brainstorming-u\ui, dar, în plus, îi obligă pe toți participanții să-şi expună opinia, să contribuie la soluționarea problemei etc. Obiectivul care se atinge prin aplicarea tehnicii date este acela **(73)**

de a-i mobiliza pe studenți, de a-i face să-şi spună fiecare părerea în legătură cu problema discutată. Aplicabilă la etapele evoca/v şi reflecție.

Nr. de studenți

12-20.

Timp

Numărul de studenți înmulțit la:
Pentru varianta scrisă - masa rotundă - 3-5 minute de student.
Pentru varianta orală - cercul - 1 -2 minute de student.

Resurse

Foi detaşabile pentru varianta scrisă.

Algoritmul utilizării

Pentru varianta scrisă

a) în funcție de sarcina pe care trebuie s-o rezolve, profesorul creează echipe mici de cîte 4-6 persoane sau îi încadrează pe toți studenții în acelaşi i
b) Profesorul abordează un subiect, inițiind o discuție sau solicitînd definirea conceptelor cunoscute.
c) Fiecare student are în față o foaie detaşabilă. La lansarea activității, el va scrie pe această foaie ideea lui.
d) în cadrul cercului, toți participanții pe rînd, în consecutivitatea în care sînt aşezați, scriu la un subiect sau în continuarea celor notate deja de colegi.
e) De Ia fiecare student, după ce scrie prima idee, foaia circulă din mână în mînâ, în acelaşi sens (bunăoară, orar) şi fiecare îşi aduce opinia în discuție sau contribuția la definire.
f) Circulația se opreşte cînd foaia revine la cel care a lansat-o.
g) După ce se încheie un cerc, se analizează şi se generalizează informația

acumulată în acest fel.

h) Este oportun să se comenteze cum s-au modificai opiniile pe parcurs, ce i-a motivat pe studenți să scrie acest lucru, dacă au vrut de la început să scrie
anume aşa.

Pentru varianta orală:

a) Toți studenții sînt aşezați în cerc şi se stabileşte ordinea luărilor de cuvînt (în cerc, în sens orar).

b) Paralel, există un obiect (stiiou, jucărie etc.) pe care îl ține în mînă cel care vorbeşte şi doar el are dreptul la cuvînt. O dată cu transmiterea obiectului, se transmite şi dreptul la exprimarea opiniei. **(74)**

c) Profesorul abordează un subiect, inițiind o discuție sau solicitînd definirea conceptelor cunoscute.

d) în cadrul cercului, toți participanții pe rind, în consecutivitatea în care sînt aşezați, vorbesc la subiect, fie că vin cu o idee nouă, fie că se pronunță în continuarea celor remarcate de colegi. Nimeni nu se poate eschiva atunci cînd ii vine rindul!

e) Discuția se încheie cînd toți s-au pronunțat în problema abordată.

f) După ce se încheie un cerc. se analizează şi se generalizează ideile acumulate în acest fel.

Condiții

Pentru varianta scrisă:

- Nimeni nu se poate eschiva atunci cînd îi vine rîndul să scrie! Pentru varianta orală:
- Nimeni nu se poate eschiva atunci cînd îi vine rîndul să vorbească!
- Dacă este important să se ştie contribuția fiecăruia la desfăşurarea procesului dat, se va insista ca fiecare student să scrie cu pix de o altă culoare.

Variațiuni

- Dacă, Sa încheierea unui cerc, studenții mai au idei şi vor să continue discuția sau scrierea, profesorul poate permite continuarea Luciului, dar face mai întîi generalizarea primului cerc.
- Persoanele care vor să se retragă din activitate la cercul al doilea trec la categoria observatorilor.

Mîna oarbă

Scopul utilizării

Este o modalitate de lucru care are drept obiectiv dezvoltarea abilităților de a structura logic şi de a ordona materia studiată. Se utilizează la etapa realizării sensului.

Nr. de studenți

12-24.

Timp

15-20 de minute.

Resurse

Un text ştiințific fragmentat. **(75)**

Algoritmul utilizării

a) Profesorul distribuie studenților materia care urmează a fi studiată la această oră, repartizată în cîleva părți (cîți studenți vor fi în echipă).

b) Studenții formează echipe de cîte 3-4.

c) Fiecare student îşi analizează partea, pentru a o putea prezenta colegilor de echipă.

d) Colegii de echipă lucrează împreună, pentru a stabiJi ordinea cea mai bună în care trebuie prezentate informațiile.
e) Fiecare participant relatează informația, după care echipa discută cotisecutivitatea logică a ordonării materiei.
f) După ce materialul a fost organizat, studenții discută despre el ca despre un text întreg, încereînd să-1 vadă în integritatea Iui.
g) Dacă, în timpul discuției, se constată că există o variantă mai bună, studenții trebuie să fie dispuşi să re-organizeze materia, precum şi să fie pregătiți a-şi justifica/argumenta opțiunea.
h) La încheierea activității, în cadrul echipei sau/şi în plen, se debrifează strategia în care au lucrat şi motivele pentru care au preferat această ordine. Condiții

• Studenții îşi pot pune întrebări de precizare, dar nu au voie să se uite in fragmentele celorlalți.

Variațiuni

• La încheierea lucrului în echipe, profesorul ar putea să recurgă la lucra] echipelor cîte două, pentru a se confrunta variantele şi a se pune în discuție în fața auditoriului doar momentele contradictorii.

Pagina de jurnal

Scopul utilizării

Pagina de jurnal este o tehnică de evocare, adecvată pentru actualizarea unei experiențe personale în legătură cu un subiect care urmează a fi discutat. Prin aplicarea ei, se exersează scrierea personală din care ar putea deriva un text pentru publicare.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

12-15 minute: **(76)**

Pentru scriere - 5-7 minute, Pentru prezentări - 7-10 minute.

Resurse

Instrumente de scris.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul formulează un subiect pentru scriere personală, însoțindu-1 de o investigare a situației care urmează a fi prezentată (o listă de întrebări).
b) Studenții îşi descriu experiența.
c) Urmează prezentarea (lectura textelor scrise).

Condiții

• Este binevenită orice experiență.
• Prezentarea experienței va fi efectuată reieşind din principiul nu există eşecuri, există experiență.

Păstrează ultimul cuvînt pentru mine!

Scopul utilizării

Păstrează ultimul cuvîhtpentru mine! este o tehnică de discuții în baza lecturii, preconizată pentru etapa reflecției. De asemenea, prin aplicarea ei, se exersează o modalitate de prezentare într-o discuție. Tehnica vizează şi atingerea obiectivului atitudinal de educare a responsabilității pentru realizarea sarcinii.

Nr. de studenți

12-25.

Timp

20-25 de minute.

Pentru scriere - 5-7 minute.
Pentru prezentări - 15-20 de minute.
Resurse
Texte literare sau ştiinţifice.
Algoritmul utilizării
a) Activitatea se poate desfăşura pe parcursul mai multor ore consecutiv, de fiecare dată ultimul cuvînl revenindu-i unui alt student.
b) Se ia în discuţie un text artistic sau ştiinţific, în cheia tehnicii agenda cu notiţe paralele, dar utilizîndu-se pentru scriere fişe sau foi aparte. **(77)**

c) Studenţii sînt rugaţi să extragă în timpul lecturii citatele care le par mai interesante şi/sau afirmaţiile care se pretează discuţiilor.
d) Citatul extras se scrie pe o fişă sau foaie, iar pe verso se face un comentariu al acestuia (comentariul poate confirma sau contesta enunţul extras).
e) Profesorul se documentează asupra citatelor extrase şi selectează unul pentru discuţie.
f) Desfăşurarea discuţiei.
g) Au dreptul să-şi expună opinia în legătură cu enunţul discutat toţi în afară de participantul care 1-a selectat.
h) Cînd discuţia s-a încheiat, are cuvîntul cel care a ales citatul, pentru a-şj citi comentariul. Acesta este ultimu! cuvînt în discuţie. Condiţii
- încurajaţi studenţii să expună diferite opinii referitor la citat.
- Comentariul autorului va fi citit, fără a i se oferi cuvîntul după discuţie.
- După citirea comentariului, discuţiile, replicile sînt interzise. Variaţiuni
- Dacă mai multe persoane au selectat acelaşi citai, se va citi un singur comentariu scris anterior.

Pinza discuţiei

Scopul utilizării
Tehnica urmează firesc analiza unui material în tabelu! ştiu-vreau să ştiu-am învăţat şi se apică la subiecte contradictorii. Asemenea discuţii asigură, prin posibilitatea unei opţiuni libere şi prin permisiunea de a-şi schimba poziţia, o implicare atitudinală mai mare în raport cu alte tehnici de dezbatere. O putem recomanda ia discutarea unor subiecte care necesită mai puţină informare şi mai multă logică argumentativă, dar şi acolo unde este important ca studentul, conştientizîndu-şi poziţia în rezultatul unor lecturi, să o poată formuia şi argumenta.
Este o modalitate de organizare a discuţiei, pe care o pregătesc şi o susţin studenţii. Scopul aplicării riguroase a tehnicii este organizarea auditoriului şi respectarea paşilor.
Nr. de studenţi
8-16 persoane. **(78)**

Timp
30-40 de minute.
Resurse
Fişe sau foi pentru grilă.
Algoritmul utilizării
Etapa I
a) Subiectul pentru aplicarea tehnicii trebuie să admită o soluţionare binară.
b) Profesorul elaborează grila pentru pînza discuţiei:
DA Ar trebui ca problema ... să fie soluţionată astfel? NU Argumente Argumente

Concluzii...

c) Studenții, împărțiți în perechi, discută subiectul şi completează grila. Fiecare pereche îşi completează o grilă proprie, găsind argumente de ambele părți.

d) Nu este necesar ca participanții să soluționeze dilema,.ci mai degrabă să o privească de pe două poziții diferite şi să caute argumente plauzibile pentru ambele.

Etapa II

a) Se discută în patru - cîte două perechi, fiecare completîndu-şî lista cu argumentele celorlalți.

b) Cînd toate grupurile de cîte patru au încheiat discuția, studenților li se oferă un minut pentru a-şi aduna gîndurile şi a realiza pe ce poziție se plasează de fapt.

Etapa III

a) Profesorul indică locul unde să treacă persoanele care au adoptat poziția DA şi locul unde se vor afla cei situați pe poziția NU.

b) Studenții au voie să se abțină de la a lua o poziție certă - aceştia se vor plasa într-un loc indicat.

c) Fiecare grup, format acum din adepții unei sau altei opțiuni, are 7-8 minute ca să discute şi să-şi structureze argumentele.

Etapa IV

a) Un voluntar din fiecare grup prezintă argumentele părții sale.

b) Profesorul ar trebui, pe tot parcursul discuției, să se implice şi să stimuleze intervențiile studenților, prin întrebări de precizare:

Ați putea oferi şi exemple? **(79)**

- Cum e posibil acest lucru?
- De ce? in ce sens?
- Cum se împacă ideea dvs. cu ceea ce a spus N.?
- V-ațigîndit la...?
- Sînteți de acord cu...?

c) Membrii grupului se reunesc, pentru a elabora contra argumente şi noi argumente. Fiecare student trebuie să aibă dreptul de a participa la dezbateri. Se va aloca pentru o intervenție doar cîte un minut şi dezbaterile se vor desfăşura 10-12 minute.

d) Profesorul va încuraja trecerea dintr-un grup in altul şi aderarea !a un grup a celor nehotărîți. Deplasarea este mai teatrală dacă are loc imediat după ce a fost lansat un argument "ucigător".

e) Discuția se încheie prin declarația finală a grupului. Aceasta se poate face atît oral, cît şi în scris - pe un poster.

Condiții

- Nu se poate omite nici una dintre etape.
- Urmărind obiectivul participării fiecăruia la discuție, strategia se va aplica doar în grupuri nu mai mari de 16 persoane.
- Dacă studenții vor fi implicați ulterior în scrierea unui eseu argumentativ, este I bine ca, după fiecare etapă de lucru, să li se dea timp pentru a-şi face notițe.

Variațiuni

- Poate fi îmbinată cu tehnica graficul T.

Predarea complementară

Scopul utilizării

Tehnica predarea complementară este una de realizare a sensului, cînd studenților li se creează condițiile necesare pentru a învăța. Se poate utiliza pentru studierea unor materiale, care reclamă o parcurgere minuțioasă şi atentă a textului ştiințific dat.

Nr. de studenți

O grupă academică, împărțită echitabil în echipe.

Timp

5-7 minute pentru un fragment de text. **(80)**

Resurse

Un text ştiinţific multiplicat împărţit în n fragmente. Scheme de reper pentru fiecare fragment. Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregăteşte un text în număr suficient de exemplare şi îl împarte în atîtea fragmente (care pot cuprinde mai multe alineate), cîţi studenţi vor fi în echipă. Bunăoară, 5.

b) Dacă este necesar ca studenţii să fie familiarizaţi cu tehnica, primul pasaj îi va reveni profesorului însuşi.

c) Ulterior, rolul de profesor îl va avea, pe rînd, fiecare student. Cel care devine profesor pentru o etapă, primeşte o schemă de reper de la profesor, aceasta facilitîndu-i activitatea.

d) Studenţii citesc în linişte primul pasaj. Studentul cu rol de profesor:

- generalizează cele citite;
- lansează cîteva întrebări, la care trebuie să răspundă colegii din echipă;
- face precizările necesare, dacă există incertitudini şi neclarităţi pentru cineva;
- face nişte predicţiuni asupra pasajului următor; alege o altă persoană pentru rolul de profesor.

e) Procedura se reia şi se repetă similar pentru fiecare fragment.

• Toţi studenţii trebuie să exercite rolul de profesor.

• Echipa îl poate ajuta pe studentul cu rol de profesor, dacă realizează că el nu a reuşit să facă o generalizare adecvată.

Variaţiuni

• Ca variante, apar alte tehnici de lectură a textului ştiinţific.

• Profesorul poate lansa întrebări, poate răspunde la întrebările studenţilor, poate numi pe cineva să facă rezumatul textului.

Presupunerea prin termeni

Scopul utilizării

Este o tehnică de creaţie, ce se aplică pe diverse texte şi se sprijină pe cîţiva termeni (nu mai mult de 5) relevanţi pentru acest text. Obiectivul urmărit constă în **(81)**

examinarea posibilităţilor de combinare a diferitelor idei, concepte, termeni - în ultimă instanţă, declanşarea procesului de creaţie. Aplicabilă la etapa evocare.

Nr. de studenţi

O grupă academică.

Timp

40-60 de minute.

Resurse

Un text necunoscut studenţilor, fragmentat în 3-4-5 segmente.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul selectează din text termenii în baza cărora se va face presupunerea.

b) Textul ales se segmentează în momentele de maximă tensiune narativă.

c) Termenii sînt aduşi la cunoştinţa studenţilor verbai (se scrie lista de cuvinte) sau grafic (se expune imaginea/desenul acestor obiecte).

d) Se explică sarcina, apoi se discută în perechi ideile pe care le au studenţii în legătură cu termenii propuşi.

e) Profesorul oferă cuvîntul cîtorva studenţi, pentru a-şi expune versiunile, avînd grijă ca participanţii care nu s-au pronunţat la această etapă să poată contribui ulterior la desfăşurarea presupunerii.

f) înainte de a începe lectura textului segmentat (a primului fragment), studenții vor schița un tabel al presupunerii.

Partea I

Ce credeți că s-a întîmplat?	Ce argumente aveți?	Ce s-a întîmplat realmente?

Partea II

Ce credeți că s-a întîmplat?	Ce argumente aveți?	Ce s-a întîmplat realmente?

Partea III

Ce credeți că s-a întîmplat?	Ce argumente aveți?	Ce s-a întîmplat realmente?

g) Studenții completează discutind in perechi primele două coloane, după care citesc fragmentul I şi completează şi coloana a treia.
h) Procedura se repetă pentru fiecare fragment al textului.
i) La încheierea lecturii întregului text, tabelul presupunerii fiind deja completat, profesorul solicită reacții libere din partea studenților: **(82)**

- Ce părere au acum?
- Care sînt sentimentele lor?
- De ce?
- Ce s-ar fi întîmplat dacă ...?

j) Urmează o discuție în baza lecturii, dar sprijinită pe presupunerile anterioare. Condiții

- Textul explorat nu trebuie să fie cunoscut eievilor.
- Termenii extraşi pot fi nume de obiecte, ființe, acțiuni, fenomene.
- Termenii enunțați trebuie să constituie chintesența narațiunii şi să exprime motivele de bază.
- Termenii sînt obligatorii pentru narațiunea pe care o vor produce studenții.
- Este posibilă orice combinare a termenilor, orice relație între ei şi orice completare prin alți termeni.

Variațiuni

- Tehnica predicfiunile in perechi apare ca o variațiune a tehnicii presupunerea prin termeni şi constă în predicțiunea unor fapte descrise în lext. Studenții discută în perechi şi fac predicțiuni privind ceea ce se va întîmpla în text. Tehnica reia algoritmul descris mai sus, cu diferența că toate discuțiile se fac în perechi.
- Poate fi aplicată şi fără tehnica tabelul presupunerii.

Reacția cititorului

Scopul utilizării

Tehnica este orientată spre personalizarea lecturii, spre perceperea şi interpretarea textelor literare. Această tehnică trebuie să-i încurajeze pe studenți să reflecteze asupra ceîor citite şi să raporteze textul studiat la propria lor experiență. Reacția cititorului va avea un impact asupra formării personalității, asupra concepției despre lume. Ea creează conexiuni personale între cititor şi autor.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

5-10 minute. **(83)**

Resurse
Textul literar studiat.
Algoritmul utilizării
a) După ce studiază un text literar, profesorul, în cadrul reflecției, revine la text şi propune să se răspundă la cîteva întrebări, de exemplu:
- Ce ați notat din text?
- Ce sentimente v-a inspirat textul?
- Asupra căror pasaje ale textului ați mai reflectat?
- Care personaje v-au impresionat? etc.
b) Discuția ulterioară are o formă libera, dar se axează pe impactul lecturii asupra propriului sistem de valori al cititorului.
Condiții
• Nu există răspunsuri adevărate sau false. Toate au dreptul la existență şi argumentare.
Variațiuni
• Tehnica se poate aplica !a etapa evocare, imediat după lectura cognitivă a textului.
• Uneori, la etapa evocare, se poate recurge la forma scrisă a reacției cititorului.

Requiest

Scopul utilizării
Requiest sau procedeul cercetării este o tehnică de lectură a textului ştiințific, ce se poate combina cu alte tehnici de muncă intelectuală. RQ este oportun pentru
Nr. de studenți
O grupă academică; număr par de studenți.
Timp
în funcție de volumul textului, 15-30 de minute.
Resurse
Textul de cercetat.
Algoritmul utilizării
a) Profesorul pregăteşte un text ştiințific, clar delimitat în alineate aproximativ egale ca mărime.

b) Se formează perechi de studenți, care vor lucra împreună pe parcursul activității.
c) Se explică tehnica requiest
d) Grupați cîte doi, studenții citesc textul şi se opresc după fiecare alineat, pentru ca unul dintre parteneri să răspundă la întrebările celuilalt.
e) Procedura se repetă după fiecare alineat, inversîndu-se rolurile.
f) La sfirşitul activității, profesorul poate să analizeze demersul, rugîndu-i pe studenți să enunțe cele mai interesante sau cele mai complicate întrebări. Se poate proceda Ia fel şi cu răspunsurile. Aceasta va ridica gradul de responsabilitate pentru realizarea sarcinii şi va reclama depăşirea stereotipurilor, renunțarea la clişee.
Condiții
• Este important ca întrebările sa vizeze nu doar informații de la suprafața textului, ci să impună cercetarea lui profundă.
• Studenții trebuie să fie capabili a pune întrebări de nivel superior celui literal.
Variațiuni
• Dacă tehnica se aplica prima dată sau textul este complicat şi se cere participarea nemijlocită a profesorului la procedeul cercetării, e posibil ca studenții să nu fie grupați cîte doi, ci toți să citească individual alineatul şi, închizînd cărțile, să îi adreseze întrebări profesorului.
• în acest caz, după lectura alineatului II profesorul le pune întrebări studenților.

• în situaţia cînd studentul interogat nu va putea da un răspuns suficient de clar, profesorul poate propune una dintre soluţiile:
Se vor discuta la sfîrşit toate întrebările neelucidate.
Urmează să răspundă chiar cel care întreabă.
Se revine la text şi partenerii găsesc împreună soluţia.

Revizuirea circulară

Scopul utilizării
Pentru definitivarea unui text scris, se recurge ia revizuirea circulară. Este o tehnică prin care se dezvoltă abilităţile de redactare şi perfecţionare a textului brut. **(85)**

Nr. de studenţi
O grupă academică, în echipe de cîte 5-6 studenţi.
Timp
30-45 de minute.
20-30 de minute pentru circulaţia lucrărilor.
10-15 minute pentru revizuirea şi rescrierea textului.
Resurse
Lucrările studenţilor scrise din timp.
Foi detaşabile cu clame.
Algoritmul utilizării
a) Prin orice tehnică de scriere, studenţii elaborează un text. Subiectul şi sarcina sînt aceleaşi pentru toată grupa sau pentru membrii unei echipe, care se va forma ad-noc.
b) Profesorul va constitui echipe eterogene dintr-un număr egal de studenţi (4-6 persoane).
c) Foile cu textul lucrărilor produse de fiecare membru al echipei circulă într-un sens (sens orar) de Ia autor la ceilalţi studenţi.
d) Studentul care primeşte o lucrare din dreapta o citeşte şi - fără a interveni în text - îşi scrie sugestiile şi observaţiile pe foaia cu clamă. După ce a scris, îndoaie foaia ca să nu se vadă ce a scris, prinde clama şi transmite lucrarea şi foaia mai departe.
e) Procedura se repetă pînă cînd lucrarea şi anexa ajung Ia autor.
f) Cînd lucrarea revine la autor, se acordă timp pentru ca autorii să ia cunoştinţă de sugestiile şi aprecierile colegilor.
g) Se disculă asupra unor observaţii concrete, se detalizează, se caută împreună cu echipa expresia/formula optimă.
h) în sala de curs sau ca temă de acasă, studenţii vor redacta textul în variantă definitivă.
Condiţii
• Toţi studenţii trebuie să aibă texlul scris.
• Fiecare lucrare este scrisă lizibil pe o foaie detaşată.
• La fiecare lucrare se ataşează o foaie cu clamă.
• Lucrările circulă într-un sens (în sens orar).
Variaţiuni
• Poate fi aplicată şi la revizuirea produsului grupului. **(86)**

Revizuirea termenilor-cheie

Scopul utilizării
Este o tehnică de evocare şi de reflecţie, între ele utilizîndu-se o tehnică de realizare a sensului. Esenţa revizuirii termenilor-cheie constă în prezentarea unui şir de termeni-cheie înainte de

lectura textului, urmînd ca după lectură studenții să definească aceşti termeni. Este o modalitate eficientă de a focaliza atenția asupra conținutului (ştiințific) al textului şi o tehnică de dezvoltare a abilității de generalizare, de formulare a definițiilor.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

Cîte 5-7 minute pentru evocare şi reflecție.

Resurse

O listă/mai multe liste de termeni, care se vor atesta în textul propus.

Textul pentru realizarea sensului (într-o tehnică de lectură).

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregăteşte un text pe care îl vor citi studenții şi o listă de termeni-cheie relevanți pentru acest text.

b) Este posibil ca fiecare student să aibă aceeaşi listă de termeni (se vor pregăti atîtea exemplare de liste cîți studenți sînt) sau se va recurge la diferite variante de liste.

c) în cadrul evocării, profesorul discută cu studenții în privința acestor termeni, îi orientează spre posibilitatea de a-i defini.

d) Studenții citesc textul.

e) Ei iau notițe şi identifica în text momentele de care au nevoie.

f) Studenților li se acordă timp pentru definirea termenilor şi revizuirea conceptelor anterioare.

Variațiuni

- Poate fi îmbinată cu tehnica tabelul presupunerii.

Scrierea liberă/freewriting

Scopul utilizării

Scrierea liberă/freewriting este o tehnică elementară de declanşare a creativității, de formare a abilității de ordonare a gîndurilor şi de orientare a **(87)**

imaginației. Aplicarea freewrîting-ului serveşte pentru acumularea de idei, pentru începerea unei activități de scriere,

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

5-7 minute.

Resurse

Un citat sau un enunț, o îmbinare, un cuvînt adecvat pentru declanşarea imaginației şi scrierii.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul dă instrucțiuni (dacă este prima aplicare a tehnicii) şi stabileşte limita de timp.

b) Profesorul enunță sau afişează un citat sau un enunț, o îmbinare, un cuvînt adecvat pentru declanşarea imaginației şi scrierii, cu multiple valențe şi interpretări.

c) Studentul este obligat să scrie fără a se opri, să înregistreze orice asociații şi gînduri ce îi vin în minte, fără a urmări logica expunerii si corectitudinea de limbă, fără a se opri din scris şi fără a discuta cu cineva subiectul pe parcursul timpului alocat.

d) Este corect ca şi profesorul să scrie o dată cu studenții.

e) Textele rezultate dmfreewriiing vor servi ca suport pentru elaborarea altor lucrări scrise.

f) La expirarea timpului, profesorul va solicita lectura unor scrieri libere în fața grupei întregi sau va utiliza aceste lucrări ca suport pentru aplicarea altor tehnici.

Condiții

- Se înregistrează orice gînd in legătură cu enunțul dat.
- Se scrie în regim nonstop, fără a se discuta.
- în lipsa ideilor, se menționează în scris acest lucru, dar nu se opreşte procesul de scriere.

• Nu se acordă atenție aspectului grafic şi nu se redactează, la această etapă, textul odată scris.

Variațiuni

• Dacă sînt prea mulți doritori să citească, profesorul organizează lectura textelor în grupuri mici.

• Profesorul îşi poate citi textul propriu, dar o va face la încheierea lecturii studenților. **(88)**

Secvențe contradictorii

Scopul utilizării

Tehnica este utilă pentru evocare şi pentru reflecție, atunci cînd subiectul luat în discuție se pretează sistematizării, ordonării într-o succesiune logică a termenilor sau a datelor esențiale. Ea permite realizarea unor conexiuni noi între elementele privite disparat,

Nr de studenți

8-12.

Timp

15-20 de minute.

Resurse

Fişe cu termeni, noțiuni, date pentru sistematizare.

Algoritmul utilizării

a) Profesorul pregăteşte din timp fişe cu termenii, numele sau datele necesare.

b) în cadrul activității, studenții vor primi fişele date şi vor avea sarcina să le aranjeze într-o ordine pe care o pot explica sau comenta, urmărindu-se legătura cauză-efect, loc-timp. nume-evenimesit, dată-eveniment, loc-eveniment, termen-definiție etc.

c) Studenții trebuie lăsați să discute înainte ca profesorul să verifice realizarea temei.

d) Profesorul dă cuvîntul fiecăruia dintre participanți doar atunci cînd apar dubii sau necesitatea unor comentarii; în caz contrar, dacă varianta propusă de studenți este acceptabilă, nu se mai insistă asupra aranjării fişelor, momentul evocării fiind consumat.

Condiții

• Fişele se plasează pe rînd, pe o suprafață rezervată acestora (o masă, un suport).

• Studentul care plasează fisa comentează succint această conexiune şi motivează plasarea fişei.

• Toate fişele trebuie aranjate în sistemul ce se proiectează.

• Odată pusă, fişa nu poale fi mişcată din locul ei farâ acordul general al grupului.

Variațiuni

• în căzui unui subiect dificil, studenții vor comenta verbal toate conexiunile, vor lua note şi vor produce texte argumentative. **(89)**

• Dacă nu se va lucra în grup, fiecare student va avea 1-2 fişe pe care le va plasa cînd îi va veni rîndul, făcînd comentariile de rigoare.

SINELG

Scopul utilizării

SINELG - sistem interactiv de notare pentru eficientizarea lecturii şi a gîndirii - este o tehnică de lectură interogativă/analitică a unui text, lectură care se operează la etapa realizarea sensului, după ce, în cadrul evocării, s-au actualizat unele informații. SINELG este un mijloc de monitorizare a înțelegerii textului şi o modalitate de a face lectura textului ştiințific funcțională.

Nr.de studenți

O grupă academică.

Timp

30-40 de minute, în funcției de volumul textului.

Resurse

Texte științifice nestudiate, cîte un exemplar pentru persoană.

Foi de poster, markere. ■

Algoritmul utilizării

a) Pregătindu-şi elevii pentru SINELG, profesorul va ghida discuția prin intervenții şi formulare de întrebări, care vor scoate în evidență informații adiacente celor din text.

b) Informațiile actualizate în acest fel se înscriu laconic la rubrica V.

c) După etapa evocării, profesorul dă instrucțiunile pentru SINELG:

Citiți atent textul.

Puneți un "V" pe margine, dacă informația citită confirmă ceea ce ştiați sau credeați că știți.

Puneți un "-" pe margine, dacă informația pe care ați citit-o contrazice sau diferă de ceea ce ştiați sau credeați că ştiți.

Puneți un "+" pe margine, dacă informația pe care ați citit-o este nouă pentru dvs.

Puneți un "?" pe margine, dacă informația pare confuză şi reclamă o documentare suplimentară.

d) în procesul lecturii, studenții aplică semnele SINELG-uM pe marginea textului. **(90)**

e) După ce se încheie lectura, textul citit se va analiza din perspectiva semnelor aplicate pe margini. Fireşte, se va insista asupra semnelor "-" şi

f) Pentru monitorizare, se va completa un tabel:

V	+	-	?

g) Urmează o discuție despre presupuneri/cunoştințe anterioare şi confirmări/ contestări. Este important ca ea să fie calmă, agreabilă, iar atmosfera -propice învățării.

Condiții

• Completarea tabelului S1NELG este individuală şi reflectă nivelul de instruire al fiecărui student.

• Informațiile cunoscute, dar neactualizate în cadrul evocării se pot adăuga la rubrica V.

Variațiuni

• Privit ca realizare a sensului, SINELG se poate realiza şi pe capitole de manual, completarea tabelului SINELG fiind o temă de acasă. în acest caz, la seminar se vor discuta cele înscrise în rubricile cu semnele "-" şi "?". Informația din rubrica cu semnul "—" poate servi drept sursă pentru formularea de noi întrebări-

Ştiu-vreau să ştiu-am învățat

Scopul utilizării

Potrivită mai ales pentru subiecte deja familiare studenților, tehnica ştiu-vreau să ştiu-am învățat §ste concepută în aşa fel ca să înceapă cu evocarea şi să se soldeze cu reflecția. Este o tehnică de monitorizare a propriei învățări şi are drept obiectiv dezvoltarea spiritului de investigare.

Nr. de studenți

O grupă academică.

Timp

40-80 de minute, în funcție de subiect.

Resurse
Materiale multiplicate din care se poate învăța un subiect. **(91)**

Algoritmul utilizării
a) Profesorul anunță subiectul sau problema care va fi studiată în cadrul lecției.
b) Studenții lucrează în perechi şi discută timp de 4-5 minute ce ştiu sau cred că ştiu în legătură cu subiectul enunțat.
c) în timp ce se desfăşoară discuția, profesorul schițează tabelul ştiu-vreau să ştiu-am învățat:

Ce cred că ştiu	Ce vreau să ştiu	Ce am învățat
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

d) Fiecare pereche îşi împărtăşeşte ideile - Ce cred că ştiu, iar profesorul completează tabelul. Profesorul e în drept să înscrie informația, categorisind-o pe parcurs.
e) Momentele asupra cărora studenții nu au o viziune clară, de care nu sînt siguri vor fi înscrise în coloana a doua.
f) Se citeşte materialul pregătit de profesor şi se caută răspuns la întrebările din coloana a doua.
g) Profesorul le cere studenților să-şi enunțe răspunsurile la chestiunile din coloana Vreau să ştiu şi le înscrie în coloana Am învăța!.
h) La fel, studenții formulează succint ideile pe care !e-au selectat din text.
fără ca acestea să fi fost presupuse iniția!, şi profesorul le înscrie, de
asemenea, în coloana a treia,
i) Se trec în revistă întrebările din coloana a doua. Dacă textul nu a oferit răspuns la ele, profesorul poate propune alte surse de informație sau va sugera unde se pot documenta asupra lor cei interesați.
Condiții
- La rubrica Ce cred că ştiu utilizăm tehnica brainstorming-ului.
- încurajați formularea întrebărilor pentru rubrica Vreau să ştiu.

Variațiuni
- Poate fi completat individual. **(92)**

Turul galeriei

Scopul utilizării
Este o tehnică eficientă pentm studierea subiectelor, a căror esență se poate reprezenta grafic (pe tablă, pe poster). Ea reclamă implicarea abilităților de prezentare grafică a informației şi dezvoltă abilitățile de comunicare, de discuție ştiințifică.
Nr de studenți
O grupă academică împărțită echitabil în 4-6 echipe.
Timp
40 de minute.
Resurse
Materiale în baza cărora se vor formula opțiunile.
Foi pentru postere, markere.
Spațiu pentru afişarea postere lor.
Algoritmul utilizării
a) Profesorul formează grupuri din 3-4 studenți, care iau în discuție un subiect, îşi exprimă atitudinea în raport cu o problemă şi formulează soluția.

b) Esența celor discutate şi elaborate va fi exprimată într-o schemâVdagramă/ formulă verbală laconică, afişată la vedere.

c) La semnalul profesorului, grupurile circulă prin sală, de la un poster la altul, le examinează, notînd direct pe poster observațiile, întrebările,

d) După încheierea circulației, grupurile îşi examinează posterele, analizează notițele colegilor, le compară cu posterele altor echipe.

e) Se face aprecierea şi debrifarea lucrului.

Variațiuni

• Unu! stă, celălalt circulă sau unul circulă, ceilalți stau diferă prin modalitatea de distribuire a rolurilor.

• La etapa cînd se începe circulația, în funcție de tehnica propusă, echipele pot lăsa o persoană lîngă poster, ceilalți examinînd alte postere; în alt caz circulă doar un reprezentat al echipei, iar ceilalți rămîn să ofere explicații lîngă poster. **(93)**